

ಧೂಲೇ ತಸಕಾಯವದೇ ಧೂಲೇ ಮೋಷೇ ಅದತ್ತಧೂಲೇ ಯಂ |
ಪರಿಹಾರೋ ಪರಮಹಿಲಾ ಪರಿಗ್ರಹಾರಂಭಪರಿಮಾಣಂ || ೨೬ ||

ಸೂಳಲೇ ತ್ರಸಕಾಯವಧೇ ಸೂಳಲಾಯಾಂ ಮೃಷಾಯಾಂ ಅದತ್ತಸೂಳಲೇ ಚ |
ಪರಿಹಾರಃ ಪರಮಹಿಲಾಯಾಂ ಪರಿಗ್ರಹಾರಂಭಪರಿಮಾಣವಾ || ೨೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಸೂಳಲ ತ್ರಸಕಾಯದ ಫಾಟ, ಸೂಳಲ ಮೃಷೆ ಎಂದರೆ ಅಸತ್ಯ, ಸೂಳಲ ಅದತ್ತ ಎಂದರೆ ಕೊಡದ ಪರಂಭನ, ಪರಮಹಿಲೆ ಎಂದರೆ ಪರಸ್ಪ್ರೀ ಇವುಗಳಿಂತೂ ಪರಿಹಾರ ಎಂದರೆ ತಾಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಅರಂಭದ ಸ್ತುಮಾಣನೆಂದು ಹೀಗೆ ಏದು ಅಣುವುತ್ತಿರುವುದೇ.

ಭಾಬಾರ್ಥ :—ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮರಣವಾಗುವುದು, ಇತರರ ಮರಣವಾಗುವುದು, ತನ್ನ ಮನೆಯು ಕೆಡುವುದು, ಇತರರ ಮನೆಯು ಕೆಡುವುದು, ದೊರಿಯ ದಂಡನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಅನ್ಯಾಯರೂಪವಾದ ಸಾಪಕಾಯರ್ಗಳನ್ನು ಸೂಳನೆಂದು ಹೇಳುವುದರ ಅರ್ಥವಿದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಸೂಳಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ರಾಜಾದಿಕರ ಭಯದಿಂದ ನಾಜಿರುವುದು ಅದು ವ್ಯತಪ್ತಿ, ತೇನ್ನ ಕಣಾಯದ ಸಿವಿತ್ತದಿಂದ ಇವನ್ನು ತೇವಕಮುಂಭಕ್ಕೆ ಸಿವಿತ್ತನೆಂದು ತಿಳಿಕೊಂಡು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿರುವ ಭಾವರೂಪವಾದ ತಾಗಿಗಿರುವುದು ಅದು ವ್ಯತಪಿದ ಇದರಹನ್ನೊಂದು ಸ್ವಾನಕ ಹೇಳಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ತಾಗಿನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಮತ್ತೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಇದರ ಉತ್ತರಾಷ್ಟ್ರಿಯವರಿಗೆ ಹೇಗೆಯೆಂದರೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಂಜಿವಾಗಳಿಗೆ ಬಾಧೆಯಾಗುವುದು ಅಂಥ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತವೆ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ತ್ರಿಂಜಿಂಸಿಯ ತಾಗಿಯು ದೇರವ್ಯತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ವರ್ತಿನ ಕಥನವನ್ನು ಅನ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು || ೨೮ ||

ಈಗ ಮೂರು ಗುಣವುತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ದಿಸಿವಿದಿಸಿಮಾಣ ಪಢಮಂ ಅಣತ್ತದಂಡಸ್ಯ ವಜ್ಞಣಂ ಬಿದಿಯಂ |
ಭೋಗೋಪಭೋಗಪರಿಮಾ ಇಯಮೇವ ಗುಣವ್ಯಯಾ ತಿಣ್ಣ || ೨೯ ||

ದಿಗ್ವಿದಿಗಾಣಂ ಪ್ರಭಮಂ ಅನರ್ಥದಂಡಸ್ಯ ವಜ್ಞಣಂ ದ್ವಿತೀಯಮಃ |

ಭೋಗೋಪಭೋಗಪರಿಮಾಣಂ ಇಮಾನ್ಯೇವ ಗುಣವ್ಯರತಾನಿ ತಿಣ್ಣ || ೨೯ ||

ತೋರತ ಶಕಾಯವಧೇ ತೋರೆವಾದಸತ್ಯ ತೋರವಾದದತ್ತ ಮೇಣಿರಸ್ತೇ |

ದರಿದರಿಸಿ ಪರಿಗ್ರಹಾರಂಭ ಸ್ತುಮಾಣವೆಂದ್ದೇದು ಅಡುವುತ್ತಗಳಿವೆ || ೨೯ ||

ವಿದಿಕೆದಿಕಿಪ್ರವಾಣ ಪ್ರಭಮಾ ಅನರ್ಥದಂಡವಜ್ಞವ ದ್ವಿತೀಯ |

ಅದರಂತೆ ಭೋಗೋಪಭೋಗ ಪರಿವಾಣವೆಂದೀಮೂರು ಗುಣವುತ್ತಗಳಿವೆ || ೨೯ ||

೧ ‘ಅದತ್ತಧೂಲೇ’ ಇದರ ಸಾಫನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಯಿಯಲ್ಲಿ ‘ತಿಕ್ಷ್ಣಧೂಲೇ’, ‘ಪರಮಹಿಲಾ’ದ ಸಾಫನದಲ್ಲಿ ಮನಿಮೈ ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ.

ಅರ್ಥ :—ದಿಕೆ-ವಿದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನನ ಪರಮಾಣವು ಅದು ಪ್ರಥಮ ಗುಣವ್ರತವಿದೆ, ಅನರ್ಥದಂಡದ ವರ್ಜನೆಯು ಅದು ದ್ವಿತೀಯ ಗುಣವ್ರತವಿದೆ ಮತ್ತು ಭೋಗೋಪಭೋಗದ ಪರಿಮಾಣವು ಅದು ತೃತೀಯ ಗುಣವ್ರತವಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಮೂರು ಗುಣವ್ರತಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಲ್ಲಿ ಗುಣಕ್ಕಿಂತ ಅಂತರ ಉಪಕಾರದ ವಾಚಕವಿದೆ, ಇವು ಅಂತವ್ರತಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ದಿಕೆ-ವಿದಿಕೆ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವದಿಕೆ ಮೊದಲಾದುವಲ್ಲಿ ಗಮನ ಮಾಡುವುದರ ಮಾರ್ಯಾದೆ ಮಾಡುವುದು. ಅನರ್ಥದಂಡ ಎಂದರೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನವು ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಸಾಪಕಾರಿಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು. ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆಯಂತೂ ಯಾವ ಜೀವನೂ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನದ ನಿಜಾರ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸೆಂದಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಅನರ್ಥದಂಡವೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು, ಅದರ ಉತ್ತರವು ಹೀಗಿದೆ—ಸಮ್ಯಗ್ರಂಘಿತಾವಕ್ಷಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನದ ನಿಜಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಸದರ ಹೊರತಾಗಿ ಎಲ್ಲವು ಅನರ್ಥವಿವೆ. ಸಾಮಿ ಪುರುಷರಿಗಂತೂ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾವ ಪ್ರಯೋಜನವಿವೆ, ಅವರದೇನು ಹೇಳುವುದು. ಭೋಗವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಭೋಜನಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಭೋಗವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸ್ತೋ, ವಸ್ತ್ರ, ಅಭಿಷಂಗ, ವಾಹನ ಮೊದಲಾದವರೆಗಳ ಪರಿಮಾಣ ಮಾಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೨೫ ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸಾಮಾಜಿಯಂ ಚ ಪಥವಂ ಬಿದಿಯಂ ಚ ತಹೇವ ಪ್ರೋಸದಂ ಭಡೀರುಂ |

ತಜಿಯಂ ಚ ಅತಿಹಿಪ್ರಜ್ಞಂ ಚಲಿತ್ತ ಸಲ್ಲೀಡಣಾ ಅಂತೇ || ೨೬ ||

ಸಾಮಾಜಿಕಂ ಚ ಪ್ರಥಮಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಚ ತಢೈನ ಪ್ರೋಷಧಃ ಭಣಿತಃ |

ತೃತೀಯಂ ಚ ಅತಿಥಿಪ್ರಾಜಾ ಚತುರ್ಥಂ ಸಲ್ಲೀಖಿನಾ ಅಂತೇ || ೨೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಸಾಮಾಜಿಕವಂತೂ ಮೊದಲನೆಯ ಶಿಕ್ಷಾಪ್ರತಿವಿದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಏರಡನೆಯದು ಪ್ರೌಷಧವುತ್ತವಿದೆ, ಮೂರನೆಯುದು ಅತಿಥಿಯ ಪೂರ್ಜನವಿದೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯುದು ಕೊನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲೀಖಿನವುತ್ತವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಾ ಕಬ್ಬಿದಿಂಡಂತೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಮುನಿವ್ರತದ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಇತ್ತುಗಳಲ್ಲಿದೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ, ಮುನಿಯಾದಾಗ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಾಮಾಜಿಕವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಂತೂ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ತ್ವಾಗಮಾಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಾಹಾರಂಭ ಸಂಬಂಧದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಸಿವೈತ್ತನಾಗಿ, ವಿಕಾಂತ ಸ್ವಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೆಳೆಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಕೆಲಕಾಲದ ಮಾರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಹಂಡಿಸಿದೆಣಿಗಳ ಭಕ್ತಿಯ ಸಾಲ ಪರಿಸುವುದು, ಅವರ ಮಂದನೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧಾನ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕವಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರೌಷಧ ಎಂದರೆ ಅಷ್ಟವಿ ಚತುರ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿ ಸ್ತೋತ್ರರಿಂದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಅದು ಪ್ರೌಷಧವಿದೆ. ಅತಿಥಿ ಎಂದರೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರೌಷಧವುತ್ತ ತೃತೀಯ ಅಶ್ಚಿತಪ್ರಾಜನ |

ಸಮಯಾಂತ್ರದರೆ ಸಲ್ಲೀಖಿನವೆಂದಿಂ ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾಪ್ರತಿಗಳಿಂದಿಂ || ೨೮ ||

ನಮಿಗಳ ಶ್ರುಚೆ ಮಾಡುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರದಾನ ಕೊಡುವುದು ಅದು ಅತಿಥಿ ಶ್ರುಚೆಯಿದೆ. ಕೊನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಯು ಮತ್ತು ಕಣಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೃತ ಮಾಡುವುದು, ಸಮಾಧಿಮಂಜಳ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಕೊನೆಯ ಸಲ್ಲೀಬಿನವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಗಳಿವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :—ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರದೋಳಿಗೆ ಮುರು ಗುಣವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶವೃತ್ತ ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಭೋಗೀರ್ವಿರ್ವಿ ಭೋಗೀ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಸಲ್ಲೀಬಿನವನನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಅದು ಹೇಗೆ ?

ಉತ್ತರ :—ಇದು ವಿವೇಕ್ಯಾಯ ಭೇದವಿದೆ, ಇಲ್ಲಿ ದೇಶವೃತ್ತವು ದಿಗ್ನೃತದಲ್ಲಿ ಗಭಿರತವಿದೆ ಮತ್ತು ಸಲ್ಲೀಬಿನವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿರೋಧವು ಇಲ್ಲ. || ೨೫ ||

ಸಂಯುಕ್ತರಣ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳಿತು, ಈಗ ಯಂತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇ ಹೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಮಹಂ ಸಾವಯಧಮೃಂ ಸಂಜಮುಚರಣಂ ಶಿಂದೇಸಿಯಂ ಸಯಲಂ |

ಸುದ್ಧಂ ಸಂಜಮುಚರಣಂ ಜಿಜಧಮೃಂ ಟೆಕ್ಕಲಂ ಪೋಚ್ಚೇ | ೨೬ |

ಏನಂ ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮಂ ಸಂಯುಕ್ತರಣಂ ಉಪದೇಶಿತಂ ಸಕಲಮಾ |

ಶುದ್ಧಂ ಸಂಯುಕ್ತರಣಂ ಯಂತಿಧರ್ಮಂ ನಿಷ್ಠೆಲಂ ವಾಸ್ತವ್ಯೇ | ೨೭ |

ಅಧ್ಯಾರ :—ಎಂದರೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಂಯುಕ್ತರಣವನ್ನುಂತೂ ಹೇಳಿತು, ಇಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಎಂದರೆ ಕಲಾಸಹಿತವಿದೆ, (ಇಲ್ಲಿ) ಏಕದೇಶವನ್ನು ಕಲಾ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಯಂತಿಧರ್ಮದ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಂಯುಕ್ತರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇ ವೇಂದು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಪ್ರತಿಕ್ಷೇಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಂತಿಧರ್ಮವು ಅದು ಶುದ್ಧವಿದೆ, ಸಿದ್ಧೋತ್ಸವವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಾಚರಣೆಯ ಲೇಕವಿಲ್ಲ, ನಿಕಲ ಎಂದರೆ ಕಲಾದಿಂದ ನಿಃಕಾಂತವಿದೆ, ಸಂಪೂರ್ಣವಿದೆ, ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮದ ಹಾಗೆ ಏಕದೇಶವಿಲ್ಲ. || ೨೮ ||

ಈಗ ಯಂತಿಧರ್ಮದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಂಚೇಂದಿಯಸಂವರಣಂ ಪಂಚ ವರ್ಯಾ ಪಂಚವಿಂಸಕಿರಿಯಾಸಂ |

ಪಂಚ ಸಮೀದಿ ತಯಾ ಗುತ್ತಿತ್ತೀ ಸಂಜಮುಚರಣಂ ಟೆರಾಯಾರಂ | ೨೯ |

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂವರಣಂ ಪಂಚ ವರ್ತಾಃ ಪಂಚವಿಂತಕಿರಿಯಾಸಂ |

ಪಂಚ ಸಮೀತಯಃತಿಸ್ತುಃ ಗುಪ್ತಯಃ ಸಂಯುಕ್ತರಣಂ ನಿರಾಗಾರಮಾ | ೩೦ |

ಈ ತೆರದಿ ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮರೂಪ ದೇಶಸಂಯುಕ್ತರಣ ಹೇಳಿಲಾಯಿತು |

ಯಂತಿಧರ್ಮರೂಪ ಸಂಯುಕ್ತರಣ ಹೇಳ್ಣಿನೀಗದು ಕುದ್ದ ಸಂಪೂರ್ಣವಿದೆ | ೩೧ |

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂವರಣ ಪಂಚವೃತ ಪಂಚವಿಂತಕಿರ್ಯಾಗಳ ಸದ್ಯಾವ |

ಪಂಚಸಮೀತಿ ಶ್ರಿಗುಪ್ತಿಯಂದು ವಿರಾಗಾರ ಸಂಯುಕ್ತರಣವಿರುವುದು | ೩೨ |

ಅಧ್ಯ: ಇದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕ, ಇದು ವ್ರತಗಳು ಇವು ಇಸ್ತ್ರೀಯದು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸದ್ಯಾವನವಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಗುತ್ತುವೆ, ಇದು ಸಮಾಖ್ಯ ಮತ್ತು ನುಂರು ಗುಸ್ತಿಗಳಿಂದು ಹಿಗೆ ನಿರಾಗಾರ ಸಂಯುಕ್ತರಣ ಕಾರಿತ್ಯ ವಾಗುತ್ತದೆ. || ೨೮ ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕಣದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಅಮಂಡಾಣ್ಟ್ಯೇ ಯ ಮಂಡಾಣ್ಟ್ಯೇ ಸಚೀವದವ್ಯೇ ಅಜೀವದವ್ಯೇ ಯ |

ಇ ಕರೇದಿ ರಾಯದೋಸೇ ಪಂಚೇಂದಿಯಸಂಪರ್ಕೋ ಭಣಿಷಿ || ೨೯ ||

ಅಮನೋಜ್ಞೇ ಚ ಮನೋಜ್ಞೇ ಸಚೀವದರಸ್ಯೇ ಅಜೀವದರಸ್ಯೇ ಚ |

ನ ಕರೋತಿ ರಾಗದ್ವೈಷಾ ಪಂಚೇಂದಿರಯಸಂಪರ್ಕಃ ಭಣಿಷಿ || ೨೯ ||

ಅಧ್ಯ:—ಅಮನೋಜ್ಞ ಮತ್ತು ಮನೋಜ್ಞಗಳಾದಂಥ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಜನರು ತಾವು ಮನ್ನಿಸುವಂಥ ಸಚೀವದರಸ್ಯ ಸ್ತು-ಪುತ್ರಾದಿಕರು ಮತ್ತು ಅಜೀವದರಸ್ಯ ಧನ-ಧಾರ್ಘ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯ ಪುದ್ಲ ದ್ರವ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೈಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಅದು ಇದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕವಿಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾಧ್ಯ:—ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಾದಂಥ ಜೀವ-ಅಜೀವ ದ್ರವ್ಯಗಳನೆ, ಇವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪಾಣಿಯು ಒಂದನ್ನು ಇಸ್ತ್ರೀಯದು ಮನ್ನಿಸಿ ರಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಅನಿಸ್ತ್ವನಿಂದು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದೇವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದರಿ ಈ ಪ್ರಶಾರದ ರಾಗ-ದ್ವೈಷಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಗಳು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಸಂಯುಕ್ತರಣ ಕಾರಿತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. || ೨೯ ||

ಈಗ ಇದು ವ್ರತಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಹಿಂಸಾವಿರಜ ಅಹಿಂಸಾ ಅಸಚ್ಯವಿರಕಃ ಅದತ್ತವಿರಕಃ ಯ |

ತುರಿಯಂ ಅಬಂಭವಿರಕಃ ಪಂಚಮ ಸಂಗವಿಂತ್ಯ ವಿರಕಃ ಯ || ೩೦ ||

ಹಿಂಸಾವಿರತಿರಹಿಂಸಾ ಅಸತ್ಯವಿರತಃ ಅದತ್ತವಿರತಿತ್ತಃ |

ತುರಿಯ ಅಬ್ರಹಂತ್ಯವಿರತಃ ಪಂಚಮ ಸಂಗೇ ವಿರತಃ ಚ || ೩೦ ||

ಅಧ್ಯ: ನೊದಲನೆಯದು ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ವಿರತಿಯು ಅಹಿಂಸೆಯಿದೆ, ಎರಡನೆಯದು ಅಸತ್ಯವಿರತಿಯಿದೆ, ಮೂರನೆಯದು ಅದತ್ತವಿರತಿಯಿದೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅಬ್ರಹಂತ್ಯವಿರತಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಐದನೆಯದು ಪರಿಗ್ರಹವಿರತಿಯಿದೆ.

ಅಮನೋಜ್ಞ ಮೇಣ್ಣನೋಜ್ಞ ವಾದ ಸಚೀವದರಸ್ಯ ಮೇಣಿಷೇವದರಸ್ಯಗಳರಿ |

ತಾ ಮಾಡಿರೆ ರಾಗ-ದ್ವೈಷವದನು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂಪರ್ಕವೆನ್ನಿಗಿದೆ || ೩೧ ||

ಅದಿಯಾರಿ ಹಿಂಸಾವಿರತಿರಹಿಂಸೆ ಅಸತ್ಯವಿರತಃ ಅದತ್ತವಿರತಃ |

ಅದರಂತೆ ಅಬ್ರಹಂತ್ಯವಿರತಃ ಸಂಗವಿರತಿಯಿಂದೆ ಮಾತ್ರಾವರಗಳು || ೩೧ ||

ಭಾವಾಧರ್ಥ :— ಈ ಐದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ತ್ಯಾಗವು ಯಾವವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತನೆ ಅವು ಇದು ಮಹಾ ನೃತ್ಯನೆಂದು ಕರಿಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. || ೧೦ ||

ಇವುಗಳನ್ನು ಮಹಾನೃತ್ಯನೆಂದೇಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ,—

ಸಾಹಂತಿ ಜಂ ಮಹಲ್ಲಾ ಆಯರಿಯಂ ಜಂ ಮಹಲ್ಲಪ್ರವೇಹಿಂ |

ಜಂ ಚ ಮಹಲ್ಲಾಂ ತದೋ ಮಹವ್ಯಯಾ ಇತ್ತಹೇ ಯಾಖಂ || ೧೧ ||

ಸಾಧಯಂತಿ ಯನ್ನುಹಾಂತಃ ಆಚರಿತಂ ಯಾತ್ ಮಹತ್ತೂನ್ವೇಣಃ |

ಯಂಚ್ಚು ಮಹಂತಿ ತತಃ ಮಹಾವರತಾನಿ ಪರಿಸ್ತಾಂತೋಽತಾನಿ || ೧೨ ||

ಅರ್ಥ :— ಮಹಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ಕ್ರೀಷ್ಟ ಪುರುಷರು ಯಾವವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮಹತ್ತು ನೊದಲು ಕೂಡ ಕ್ರೀಷ್ಟ ಪುರುಷರು ಯಾವವುಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮಹತ್ತು ನೃತ್ಯಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಮಹಾನೆನಿವೆ, ಪರೆಂದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹದ ಲೀಕಕೂಡ ಇಲ್ಲ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಇವು ಇದು ಮಹಾನೃತ್ಯಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾಧರ್ಥ :— ಮಹಾಪುರುಷರು ಯಾವವುಗಳ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮಹತ್ತು ಸ್ವಯಂ ನಿದೋಽವಿನೆ ಅವನ್ನೇ ಮಹಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಐದು ನೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಹಾನೃತ್ಯನೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಿದೆ. || ೧೩ ||

ಈ ಐದು ನೃತ್ಯಗಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೊದಲನೆಯು ಅಹಿಂಸಾಪ್ರತದ ಇದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ವಯಗುತ್ತೀ ಮಣಗುತ್ತೀ ಇರಿಯಾಸಮಿಂದಿ ಸುದಾಣಣಿಕ್ಕೇವೋ |

ಅವಲೋಯಭೋಯಣಾಪ ಅಹಿಂಸವ ಭಾವಣಾ ಯೋಂತಿ || ೧೪ ||

ವಚೋಗುಪ್ತಿಃ ಮನೋಗುಪ್ತಿಃ ಈಯಾಸಮಿಂತಃ ಸುದಾನೆನಿಷ್ಠೇಷಃ |

ಅವಲೋಕ್ಷಭೋಜನೇನ ಅಹಿಂಸಾಯಾ ಭಾವನಾ ಭವಂತಿ || ೧೫ ||

ಮಹಾಪುರುಷರು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಮಹಾಪುರುಷರು ಸಾಧಿಸಿದರು |

ಮಹಾನೆನಿಷ್ಠ್ಯಾಯಮಾಪುವೆ ಆದರಿಂದಿವು ಪಂಜಮಹಾಪ್ರತಗಳಿವೆ || ೧೦ ||

ಆ ವಜನಗುಪ್ತಿ ಮನೋಗುಪ್ತಿ ಈಯಾಸಮಿಂತಿ ಸುದಾನೆನಿಷ್ಠೇಷಃ ಮೇಣಿಃ |

ಅವಲೋಕ್ಷಿಸಿ ಭೋಜನಮೇಂಬ್ರದ್ವಿಂಸಾ ಮಹಾಪ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ || ೧೬ ||

೦ ‘ಮಹವ್ಯಯಾ ಇತ್ತಹೇ ಯಾಖಂ’ ಸ್ಥಾನದ ಮೇಲಿ ‘ಮಹವ್ಯಯಾಖಂ ತಹೇಯಾಖಂ’ ಎಂಬ ಸಾಂಪರ್ವಿನಿ.

ಅರ್ಥ :—ನಚನಗುಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮನೋಗುಪ್ತಿಯೆಂಬೆರಡೆಂತೂ ಗುಪ್ತಿಗಳು, ಈಯಾರ್ಥಸಮಿತಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕವನಾಡಲು ನೊದಲಾದವುಗಳ ಗ್ರಹಣ-ಸಿಕ್ಕೇವವು ಇದು ಆದಾನಸಿಕ್ಕೇವಣ ಸಮಿತಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ತುದ್ದಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು ಇದು ಏಕಣಾಸಮಿತಿಯಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಇದು ಅಹಿಂಸಾ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದರದೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದರ ಹೆಸರು ಭಾವನೆಯಿದೆ, ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ಸಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ ತಗಲುತ್ತದೆ, ನಿರಂತರ ಅದರ ಯತ್ನ ಮಾಡಿಟಾಗ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತದ ಸಾಲನೆಯಾಗುವುದು, ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಗುಪ್ತಿರೂಪ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಸಮಿತಿರೂಪ ಮಾಡುವುದು, ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಅಹಿಂಸಾ ಮಹಾವ್ರತವು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆ, ಇದೇ ಅಶಯದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಭಾವನೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೫೨ ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸತ್ಯ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಕೋಽಧಭಯಾಸಲೋಹಾ ಮೋಹಾ ವಿವರೀಯಭಾವಣಾ ಚೇವ |
ವಿದಿಯಸ್ಯ ಭಾವಣಾಖ ಪಂಚೇವ ಯ ತಹಾ ಹೋಂತಿ || ೫೩ ||

ಕ್ಷೋಧಭಯಾಸ್ಯಲೋಭನೋಹಾ ನಿವರೀತಭಾವನಾಃ ಚ ಏವ |
ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯ ಭಾವನಾ ಇಮಾ ಸಂಚೈವ ಚ ತಥಾ ಭವಂತಿ || ೫೪ ||

ಅರ್ಥ :—ಕ್ಷೋಧ, ಭಯ, ಹಾಸ್ಯ, ಲೋಭ ಮತ್ತು ಮೋಹ ಇವುಗಳಿಂದ ನಿವರೀತ ಎಂದರೆ ಏರುದ್ದು ಇವುಗಳ ಅಭಾವವು ಇವು ಎರಡನೆಯ ವರತ ಸತ್ಯ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಆಸತ್ಯ ನಚನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಕ್ಷೋಧದಿಂದ, ಭಯದಿಂದ, ಹಾಸ್ಯದಿಂದ, ಲೋಭದಿಂದ ಮತ್ತು ಪರದ್ವನ್ಯದ ನೋಹೆರೂಪವಾದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ, ಇವುಗಳ ತ್ಯಾಗವಾದ ಸಂತರ ಸತ್ಯ ಮಹಾವ್ರತವು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ.

ತತ್ತ್ವಧಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅನುವೀಕ್ಷಿಭಾವಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅದರೆ ಇದರ ಅರ್ಥವು ಹೀಗಿದೆ—ಜನಸೂತ್ರದ ಅನುಸಾರ ನಚನ ಆದುವುದು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ನೋಹದ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ ಆವನು ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸೂತ್ರವಿರುದ್ದ ಆದುತ್ತಾನೆ, ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ಅಭಾವವಾದನೇಲೆ ಸೂತ್ರ ಏರುದ್ದವಾಗಿ ಆದುವುದಿಲ್ಲ, ಅನುವೀಕ್ಷಿ ಭಾವಣದ ಅರ್ಥ ಕೂಡ ಇದೇ ಆಯಿತು, ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಭೇದವಿಲ್ಲ. || ೫೫ ||

ಈಗ ಅಚೋಯು ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಕ್ಷೋಧ ಭಯ ಹಾಸ್ಯ ಲೋಭ ಮೋಹ ಇವುಗಳಿಂ ವಿವರೀತಭಾದ ಭಾವಗಳ |
ಅಧಿಗಮವಾದ ದ್ವಿತೀಯ ಸತ್ಯಮಹಾವ್ರತದ ಇದು ಭಾವಗಳಿವೆ || ೫೬ ||

ಸುಕ್ತಾ ಯರಾರಣೆಪಣಸೋ ವಿಮೋಚಿಯಾವಾನ ಜಂ ಪರೋಧಂ ಚ |

ಮಸಣಸುದ್ದಿಸಲುತ್ತಂ ಸಾಧಮಿಂಷಸಂವಿಸಂವಾದೋ || ೫೪ ||

ಶಾಸ್ಯಾಗಾರನಿವಾಸಃ ವಿಮೋಚಿತಾವಾಸಃ ಯತ್ ಪರೋಧಂ ಚ |

ಫಷಣಾರುದ್ದಿ ಸಹಿತಂ ಸಾಧಮಿಂಷಸಮವಿಸಂವಾದಃ || ೫೪ ||

ಅಥ :— ಶಾಸ್ಯಾಗಾರ ಎಂದರೆ ಗಿರಿ, ಗುಹೆ, ತರು, ಪ್ರೇಟರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುವುದು, ವಿಮೋಚಿತಾವಾಸ ಎಂದರೆ ಜನರು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವಂಥ ಮನೆ, ಗ್ರಾಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುವುದು, ಪರೋಪದೋಧ ಎಂದರೆ ಇತರರ ಅಡೆ-ತಡೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ವಸತಿಕಾದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇತರರನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡದಿರುವುದು, ಫಷಣಾರುದ್ದಿ ಎಂದರೆ ರುದ್ದ ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಧಮಿಂಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸಂವಾದ ಮಾಡದಿರುವುದು. ಇವು ಐದು ಭಾವನೆಗಳು ಮೂರನೆಯ ಮಹಾವ್ರತದಿನವೇ.

ಭಾವಾಧರ :— ಮುಸಿಗಳ ವಸತಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವೆರಡು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಅವಕ್ಷಣಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಸಿನಿತ್ರಾಗಿಯೇ ಅದಕ್ತುದ ಆದಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಅದಕ್ತುದ ದೋಷ ತಗಲುಪುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಕೂಡ ಅದಕ್ತುದ ದೋಷ ತಗಲದಂಥದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಳಗೂ ಇವೆರಡರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಮಿಂಷ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ವಿಸಂವಾದವು ಉತ್ತರಣ ವಾಗದಂಥ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಸಿಗಳಿಗೆ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಐದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಾಗಿದೆ, ಇವು ಇರುವುದರಿಂದ ಅಳ್ವಿಯ ಮಹಾವ್ರತವು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆ. || ೫೪ ||

ಈಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಮಹಿಲಾಲೋಯಣವುವ್ವರಜಸರಣಸಂಸತ್ತವಸಹಿವಿಕಹಾಹಿಂ |

ಪ್ರಪ್ತಿಯರಸೇಹಿಂ ವಿರಣಿ ಭಾವಣ ಪಂಚಾಹಿ ತುರಿಯಮಿಂ || ೫೫ ||

ಮಹಿಲಾಲೋಕನಸ್ತೂರ್ವರತಿಸ್ತುರಣಸಂಸತ್ತವಸತಿವಿಕಥಾಭಿಃ |

ಪೂಣಿಕರಸ್ಯಃ ವಿರತಃ ಭಾವನಾಃ ಪಂಚಾಹಿ ತುಯೀರ್ |

ಆ ಶಾಸ್ಯಾಗಾರನಿವಾಸ ವಿಮೋಚಿತಾವಾಸ ಮೇಣ್ಡ-ಉಪರೋಧಮಿಲ್ಲದ |

ಫಷಣಾರುದ್ದಿಯುಕ್ತ ಸಾಧಮಿಂಷಯೋದ ವಿಸಂವಾದವಿಲ್ಲದೆಂ ಭಾವಗಳು || ೫೫ ||

ಮಹಿಳಾನಿರೀಕ್ಷಣ ಶೂವರರತಿಸ್ತುರಣ ವಿಕಟಿವಾಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಥೆ |

ಸಿಹಿಪೌಷ್ಟಿಕರನದಿಂ ವಿರಕ್ತಿಯೆಂದ್ದೆ ತುಯೀರ್ವತ ಭಾವಗಳಿವೆ || ೫೫ ||

ಅರ್ಥ :— ಸ್ತೀಯರುಗಳ ಅವಲೋಕನ ಎಂದರೆ ರಾಗಭಾವದೊಡನೆ ನೋಡುವುದು, ಸ್ತೋರ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೋಗಿಸಿದ ಭೋಗಗಳ ಸ್ವರಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಸ್ತೀಯರುಗಳಿಂದ ಸಂಸಕ್ತವಾದ ವಸತಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದು, ಸ್ತೀಯರ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು, ಪೂಷ್ಟಿಕ ರಸಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದು, ಈ ಬದರಿಂದ ಏಕಾರವು ಖತ್ತನ್ನಾಗುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಿರಬೇಕು. ಇವು ಐದು ಬ್ರಹ್ಮಚಯ ಮಹಾವೃತದ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಕಾಮವಿಕಾರದ ನಿರ್ಮಿತಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚಯವೈತವು ಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಸ್ತೀಯರುಗಳನ್ನು ರಾಗಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರ್ಮಿತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಂಗ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚಯ ಮಹಾವೃತವು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆ. || ೧೧ ||

ಈಗ ಅಪರಿಗ್ರಹ ಮಹಾವೃತದ ಐದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಅಪರಿಗ್ರಹ ಸಮಂಳಣೆ ಇನು ಸದ್ಗುಪರಿಸರಸರೂಪಗಂಧೇಷು |

ರಾಯದ್ವೈಸಾಕಾಂ ಪರಿಹಾರೋ ಭಾವಣಾ ಹೋಂತಿ || ೧೨ ||

ಅಪರಿಗ್ರಹ ಸಮನೋಜ್ಞೇ ಇಷ್ಟು ಶಬ್ದಸ್ವರರಸರೂಪಗಂಧೇಷು |

ರಾಗದ್ವೈಷಾದಿನಾಂ ಪರಿಹಾರೋ ಭಾವಣಾಃ ಭವಂತಿ || ೧೨ ||

ಅರ್ಥ :— ಕಟ್ಟ, ಸ್ವರ್ಶ, ರಸ, ರೂಪ, ಗಂಧ ಇವು ಐದು ಇಂದಿರಿಯಗಳ ವಿವರಗಳು ಸಮನೋಜ್ಞೇ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಕ್ಕೆಯವೇನಿಸುವಂಥವುಗಳು ಮತ್ತು ಅಮನೋಜ್ಞೇ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸುವಂಥವು ಗಳಿಧ್ವರ ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ರಾಗ-ದ್ವೈಷಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಇವು ಐದು ಪರಿಗ್ರಹತ್ವಾಗವುತ್ತದೆ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಸ್ವರ್ಶ, ರಸ, ಗಂಧ, ವರ್ಣ, ಕಟ್ಟ ಇವು ಐದು ಇಂದಿರಿಯಗಳ ವಿವರಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ-ಅನಿಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿರೂಪದ ರಾಗ-ದ್ವೈರಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವಾಗ ಅಪರಿಗ್ರಹವೈತವು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಪರಿಗ್ರಹಮಹಾವೃತದ ಈ ಐದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೧೨ ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಐದು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಇರಿಯಾ ಭಾಸಾ ಮಸಣ ಜಾ ಸಾ ಆದಾಣ ಚೇವ ಟೆಕ್ಕೇ ಇವೋ |

“ಸಂಜಮನೋಹಿಂಬಿಮಿತ್ತಂ ಖಂತಿ ಜಿಣಾ ಪಂಚ ಸಮಿದೀಣ || ೧೩ ||

ಅಮನೋಜ್ಞ ಸಮನೋಜ್ಞ ವಾದ ಕಟ್ಟ ಸ್ವರಸರದೂಪ ಮೇಣಂಧಗಳಲ್ಲಿ |

ತಾ ಮಾಡಿರ್ಬುದು ರಾಗದ್ವೈಷಾದಿ ಇವೆದ್ವೈದೆವೆವೃತ ಭಾವಗಳಿವೆ || ೧೩ ||

ಉಯ್ಯಾ ಭಾಷಾ ಬಷಣ ಆದಾನವಿಕ್ಕೇಬಜ ಮೇಣಿಷ್ಟಿಷ್ಟಾ ಪನವೆಂಬಿವೈದು |

ಆಯ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳಪು ಸಂಯಮಕ್ಕಿಂತಿರ್ವಿಮಿತ್ತ ಜಿನದೇವ ಹೇಳಿದರು || ೧೩ ||

ಅರ್ಥ :— ಈಯಾರ್ ಭಾಷಾ ಪಣಕಾ ಯಾ ಸಾ ಆದಾನಂ ಜೈವ ನಿಶ್ಚೇಪಃ ।

ಸಂಯುವಂತೋಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಖಾಂತಿ ಜಿನಾಃ ಪಂಚ ಸಮಿತಿಃ ॥ ೫೬ ॥

ಅಧ್ಯೊ :— ಈಯಾರ್, ಭಾಷಾ, ಏನಕಾ, ಆದಾನಿಸಿಕ್ಕೇವಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನವಂದು ಇವು ಇದು ಸಮಿತಿಗಳು ಸಂಯುವಂದ ಕುದ್ದತೀಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾರಣಗಳನೆಯೆಂದು ಜಿನದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾಧ್ಯ :—ಮುನಿಗಳು ಪಂಚಮಹಾವ್ರತರೂಪವಾದ ಸಂಯುವಂದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆ ಸಂಯುವಂದ ಕುದ್ದತೀಯ ಸಲುವಾಗಿ ಇದು ಸಮಿತಿರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಸಂ’ ಎಂದರೆ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ‘ಇತಿ’ ಎಂದರೆ ಯೋವ್ಯವರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿದೆ ಅದು ಸಮಿತಿಯಿದೆಯಿಂಬ ಹೇಶರು ಇದರಿಂದಲೇ ಸಾಧಾರಣವಿದೆ. ನಡೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾರ್ಯದ್ವಾರಾ (ನಾಲ್ಕು ವೇಳೆ) ಪ್ರಮಾಣ ನೇಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ, ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಹಿತವಿತರೂಪದ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ, ಆಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ನಲವತ್ತಾರು ದೂರ, ಮೂರವತ್ತಿರು ಅಂತರಾಯಗಳನ್ನು ನಿರಾರಿಸಿ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮುಳುಕೆಸಿದ್ದಿಂದ ಕುದ್ದತ್ತಾರೆ ತೀಗದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಪರಿಷಾರಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೀಗದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಹೀಗೆಯೇ ಏನಾದರೂ ಕ್ಷೇಸಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಕ್ಷೇಸಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಮಾದರಹಿತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದಾಗ ಸಂಯುವಂದ ಕುದ್ದಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಸಮಿತಿರೂಪದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಯುಚರಣ ಚಾರಿತ್ರದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ॥ ೫೬ ॥

ಈಗ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಸಿಕ್ಕಿಯ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಭವ್ಯಜಣಬೋಧಾತ್ಮಂ ಜಿಜಾಮಗ್ಗೇ ಜಿಜಾವರೇಹಿ ಜಯ ಭಣಿಯಂ ।

ಡಾಣಂ ಡಾಣಸರೂಪಂ ಅಪಾಣಂ ತಂ ವಿರೂಣೇಹಿ ॥ ೫೭ ॥

ಭವ್ಯಜಣಬೋಧಾಧಾಧ್ಯಂ ಜಿನಮಾಗ್ಗೇ ಜಿನವರ್ತಿ ಯಥಾ ಭಣಿತಂ ।

ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಂ ಅತಾಂತಂ ತಂ ವಿಜಾನೀಹಿ ॥ ೫೭ ॥

ಅಧ್ಯೊ :—ಜಿನಮಾಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿನೇಶ್ವರದೇವರು ಭವ್ಯಜಿವಗಳ ಸಂಬೋಧನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಜ್ಞಾನದು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಆ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಎಲ್ಲೆ ಭವ್ಯಜಿನನೇ ! ನೀನು ತೀಗದುಕೊಳ್ಳು.

ಭಾವಾಧ್ಯ :—ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನ್ಯಮತದವರು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದಸ್ವರೂಪವಿಲ್ಲ. ಆ ಸರ್ವಜ್ಞ ವೀತರಾಗದೇವರು ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾನದು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಅದೇ ನಿಬಾರಧ ಸತ್ಯಾಧಿನಿದಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಅದೇ ಆತ್ಮವಿದೆ ಹಾಗೂ

ಜಿನಮಾಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿನದೇವ ಭವ್ಯಜಿನಬೋಧಾಧ್ಯ ಹೇಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮೇಂಟ್ ।

ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದರೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಾತ್ಮನ ನೀವು ತೇಣಿಯಿರಿ ॥ ೫೮ ॥

ಆತ್ಮನಸ್ಸರೂಪವಿದೆ, ಅವನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಭಾವ ಮಾಡುವುದು, ಪರದ್ವಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮಾಡಿರುವುದು ಅದೇ ನಿಶ್ಚಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಿರುವುದರಿಂದ ಶೂರ್ವೋಕ್ತಮಾವೃತಾದಿಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಈ ಜ್ಞಾನಸ್ಸರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. || ೧೫ ||

ಯಾವನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನಿಯಿದ್ದಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜೀವಾಜೀವವಿಭತ್ತೀ ಜೋ ಜಾಣಿ ಸೋ ಹವೇಜ ಸಣ್ಣಾಂತೀ |
ರಾಯಾದಿದೋಸರಹಿಂ ಬಿಂಸಾಸಣೀ ವೋಕ್ತಮಗೋಣೀತ್ತಿ || ೧೬ ||

ಜೀವಾಜೀವವಿಭತ್ತೀ ಯಃ ಜಾನಾತಿ ಸ ಭವೇತ್ ಸಜ್ಞಾಣಾನಃ |
ರಾಗಾದಿದೋಷರಹಿಂತಃ ಜಿನಶಾಸನೇ ಸೋತ್ತಮಾಗರ್ ಇತಿ || ೧೬ ||

ಅಥ :—ಯಾವ ಪುರುಷನು ಜೀವ ಮತ್ತು ಅಜೀವದ ಭೇದ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ರಾಗಾದಿದೋಷರಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಹೀಗೆ ಜಿನಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೋಕ್ಕಮಾಗರ್ವಿದೆ.

ಭಾಷಾಧರ :—ಯಾವನು ಜೀವ-ಅಜೀವ ಪದಾರ್ಥದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭೇದರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವ-ಪರದ ಭೇದ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪರದ್ವಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಬಿಂದುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತ್ವಾದವೇಲೆ ನಿಶ್ಚಯ ಸಮೃಕ್ಷಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ, ಇದನ್ನು ಜಿನಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೋಕ್ಕಮಾಗರ್ದ ಸ್ವರೂಪವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಷ್ಟ ಮತದವರು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೆಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದು ಹೋಕ್ಕಮಾಗರ್ವಿಲ್ಲ. || ೧೭ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮೋಕ್ಕಮಾಗರ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಡನೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವನು ಶಿಷ್ಟಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಕ್ಕವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ದಂಸಣಾಣಾಚರಿತ್ತೀ ತಿಣ್ಣೆ ವಿ ಜಾಣೀಯ ಪರಮಸದಾತ್ಮ |
ಜಂ ಜಾಣಿಂಬಣ ಜೋಈ ಅಜರೇಣ ಲಂಂತಿ ದೀವಾಣಂ || ೧೮ ||

ಜೀವ-ಅಜೀವದ ವಿಭಾಗವನು ತಿಳಿವವನು ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನಿಯಾಗುವವನು |

ಅವನು ರಾಗಾದಿರಿಕ್ತವಸ್ತವಿದು ಜಿನಶಾಸನದಿ ಹೋಕ್ಕಮಾಗರ್ವಿದೆ || ೧೯ ||

ನೀನು ದರ್ಕನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಿರುವುರನು ತಿಳಿ ಪರಮಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾವ |

ಮುನಿಯಿವನು ತಿಳಿವವವನು ಅಲ್ಲ ಚಾರಿದಲೆ ನಿರಾಳ ಕಡೆಯಿವನು || ೨೦ ||

ದರ್ಕಣಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರಂ ತೀಳ್ಬ್ರಹ್ಮಿ ಜಾಸೀಹಿ ಪರಮಶ್ರದ್ಧಯಾ |

ಯಂತ್ರ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯೋಗಿನೇ ಅಚಿರೇಣ ಲಭಂತೇ ನಿವಾರಣವರ್ | || ೪೦ ||

ಅರ್ಥ :— ಎಲ್ಲೆ ಭವ್ಯನೇ ! ಸೀನು ದರ್ಕಣ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರ ಈ ಮೂರನ್ನು ಪರಮಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು, ಅವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಯೋಗಿ ಮುನಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿವಾರಣವನ್ನು ಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಸಮೃದ್ಧಿಕರ್ನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ, ಇದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಉಪದೇಶವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮುನಿ ವರರುಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. || ೪೦ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿಯಂತಾರಿತರೂಪ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿತು, ಇದನ್ನು ಪದೇದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಶಿವರೂಪವಾದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥವರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಽಪಾಲಾಣ ಹಾಣಾಸಲಿಲಂ ಟೆಮ್ಮಲಸುವಿಸುದ್ಧಭಾವಸಂಜುತಾ |

ಹೋಂತಿ ಸಿವಾಲಯವಾಸೀ ತಿಹುವಣಾಚೂಡಾಮಣೇ ಸಿದ್ಧಾ | || ೪೧ ||

ಽಸ್ತಾಪ್ಯ ಜ್ಞಾನಸಲಿಲಂ ನಿಮ್ಮಲಸುವಿಶುದ್ಧಭಾವಸಂಯುಕ್ತಾ |

ಭವಂತಿ ಶಿವಾಲಯವಾಸಿನೇ ತ್ರಿಭುವನಂಚೂಡಾಮಣಯೇ ಸಿದ್ಧಾ | || ೪೧ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪುರುಷರು ಈ ಜಿನಭಾಷಿತ ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಜಲವನ್ನು ಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಲ ಒಕ್ಕಿಯ ಪ್ರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಆ ಪುರುಷರು ಮೂರು ಲೋಕದ ಚೂಡಾಮಣ ಮತ್ತು ಶಿವಾಲಯ ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷರೂಪದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಾಮಮಾಡುವಂಥ ಸಿದ್ಧವರನೇಷ್ಟು ಗ್ರಜಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷರು ಜಲದಿಂದ ಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧರಾಗಿ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜ್ಞಾನವು ಜಲದ ಸಮಾನವಿದೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನಿಗೆ ರಾಗ ಮೊದಲಾದ ಮುಲವು ತಗಲುವುದರಿಂದ ಮಲಿನಿತ್ಯಾಗಾತ್ಮಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಜಲದಿಂದ ರಾಗಾದಿಗಳ ಮುಲವನ್ನು ತೊಳೆದು ಯಾರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಆವರು ಮುಕ್ತಿರೂಪದ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ತಿಳಿದ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರನ್ನು ತ್ರಿಭುವನ ಚೂಡಾಮಣ ಸಿದ್ಧರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೪೧ ||

ಈ ಜ್ಞಾನಂಚಿಲಿದ್ದು ನಿಮ್ಮಲಸುವಿಶುದ್ಧಭಾವಸಂಯುಕ್ತಸ್ಥಾನ |

ಉವನು ಶಿವಾಲಯವಾಸಿಯಾಗಿ ತ್ರಿಭುವನ ಚೂಡಾಮಣ ಸಿದ್ಧಸ್ಥಾನ | || ೪೧ ||

ಂ ‘ಸೀಲಾಣ’ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ.

ಂ ‘ಸೀತಾ’ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ.

ಜ್ಞಾನಗುಣದಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿರುವವರು ಇಷ್ಟವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯುದಿರುವುದರಿಂದ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,

ಈಂದಿನ ವಿಹಿಂಡಾ ಇ ಲಹಂತೇ ತೇ ಸುಭಚ್ಯಿಯಂ ಲಾಹಂ ।

ಇಯ ಈಲಂ ಗುಣದೋಷಂ ತಂ ಸತ್ತಾ ಇಂ ವಿಯಾಣೀಹಿ ॥ ೪೨ ॥

ಜ್ಞಾನಗುಣ್ಯೇ ವಿಹಿಂನಾ ನ ಲಭತೇ ತೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಂ ಲಾಭಂ ।

ತತಿ ಜ್ಞಾನತ್ವ ಗುಣದೋಷಾ ತತ್ತ ಸದ್ಜ್ಞಾನಂ ನಿಜಾನೀಹಿ ॥ ೪೨ ॥

ಅರ್ಥ :— ಜ್ಞಾನಗುಣದಿಂದ ವಿಹಿಂನಾದ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಬಚ್ಚಿಕ ವಸ್ತುವಿನ ಲಾಭವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆ ಭವ್ಯನೇ ! ನೀನು ಪ್ರಾರ್ಮಾಕ್ರ ಗುಣ-ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಸಮೃಗ್ಂಜಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು.

ಧಾರಾರ್ಥ :— ಜ್ಞಾನದ ಹೂರತಾಗಿ ಗುಣ-ದೋಷಗಳ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅಗ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಕಾಗೂ ಅನಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ಇಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಲಾಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ಸಮೃಗ್ಂಜಾನದಿಂದಲೇ ಗುಣ-ದೋಷಗಳು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮೃಗ್ಂಜಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕೇಯ-ಉಪಾದೇಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೇಯ-ಉಪಾದೇಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲದೆ ಸಮೃಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ಚಾರಿತ್ರಕ್ಯಾತಿಂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ॥ ೪೨ ॥

ಯಾವನು ಸಮೃಗ್ಂಜಾನದೊಡನೆ ಚಾರಿತ್ರದ ಘರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಆಲ್ ಶಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಪಮ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಚಾರಿತ್ರಸಮಾರೂಢೋ ಅಪ್ರಾಸು ಪರಂ ಇ ಈಯವ ಈಂ ।

ವಾವಳ ಅಭರೇಂ ಸುಹಂ ಅಣೋವಮಂ ಜಾಣ ಓಚ್ಯಂತೋ ॥ ೪೩ ॥

ಚಾರಿತ್ರಸಮಾರೂಢಂ ಅಕ್ಷಣಿ ಪರಂ ನ ಈಯತೇ ಜ್ಞಾನೀ ।

ಪ್ರಾಪ್ತೋತಿ ಅಚಿರೇನ ಸುಖಂ ಆನುಪಮಂ ಜಾನೀಹಿ ನಿಶ್ಚಯತಃ ॥ ೪೩ ॥

ಜ್ಞಾನಗುಣ ವಿಹಿಂವನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟತರಾಭ ಪಡೆಯಲಾರವೆಂದರಿದು ।

ವೀನು ಗುಣದೋಷಗಳ ತಿಳಿಯುವುದಕಾಗಿ ಆ ಸಮೃಗ್ಂಜಾನವನು ತಿಳಿ ॥ ೪೩ ॥

ಜ್ಞಾನಿ ಜಾರಿತ್ವಾರೂಢವಾಗಿ ವಿಜಾತ್ಯಪರಿ ಪರದ್ರವ್ಯಾದ ಇಷ್ಟಮಾಡಮು ।

ಆನುಪಮ ಶುಳಿವವಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲವೆಂದರಿ ವಿಶ್ವಯದಿ ॥ ೪೩ ॥

ಂ ಸಂಸ್ಕಾರ ಶ್ರವಣಿಲ್ಲ ‘ಅತ್ಯಂತ’ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ‘ಅತ್ಯಂತ’ ಎಂಬು ಶ್ರವಣಾಗರೀ ಸಂಸ್ಕಾರ ಟೀಕೆಯ ಸುಧಿಕ ಶ್ರವಣಿಲ್ಲದೆ. ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಅತ್ಯಂತ’ ಎಂಬುದರೆ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಮಾಡಿದೆ. ಈನೇ ಪ್ರಾಚಿ ಸೋಽಿಂ.

ಅಧ್ಯೇತ : ಯಾವ ಪುರುಷನು ಜ್ಞಾನಿಯಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಸಹಿತನಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ತನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯಲ್ಲಿ ಪರದ್ವನ್ಯದ ಇತ್ತೀ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಪರದ್ವನ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಉಪನಿಷತ್ತಿನಾದಂಥ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಮುಕ್ತಿಯ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲೆ ಭವ್ಯನೇ ! ನೀನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಳ. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಹೇಯ-ಉಪಾದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಸಂಯುಕ್ತಿಯಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪರದ್ವನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆರಸದವನು ಪರಮಸುಖ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. || ೬೧ ||

ಆಗ ಇವ್ಯ ಚಾರಿತ್ರದ ಕಥನದ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಏವಂ ಸಂಕೋಚೇಣ ಯ ಭಣಿಯಂ ಸಾಹೇಣ ವೀಯರಾಹಣ |

ಸಮೃತ್ಸಂಜಮಾಸಯಂದುಣಂ ಹಿ ಉದೇಸಿಯಂ ಚರಣಂ || ೬೨ ||

ಏವಂ ಸಂಕ್ಷೇಪೇಣ ಚ ಭಣಿತಂ ಜ್ಞಾನೇನ ವೀತರಾಗೇಣ |

ಸಮೃತ್ಸಂಯಮಾಸತ್ಯಂದ್ವಯೋರಷಿ ಉದ್ದೇಶಿತಂ ಚರಣಮಃ || ೬೩ ||

ಅಧ್ಯೇತ : ಏವಂ ಎಂದರೆ ಈಗೆ ಪೂರ್ವೇತ್ತೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಶ್ರೀ ವೀತರಾಗಿವರು ಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಸಮೃತ್ಸ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಯುಕ್ತ ಉವೆರಡರ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಸಮೃತ್ಸ್ವ ಚರಣಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಂಯುಕ್ತ ಉವೆರಡರ ಪವನೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಉದ್ದೇಶವಾದ ಚಾರಿತ್ರದ ಕಥನವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳಿ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. || ೬೪ ||

ಆಗ ಈ ಚಾರಿತ್ರಕಾರುಷವನ್ನು ಭಾವಿಸುವ ಉಪದೇಶ ಮತ್ತು ಇದರ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಭಾವೇದ ಭಾವಸುಧಾಂ ಪ್ರಾದು ರಜಿಯಂ ಚರಣಪಾಹಂಡಂ ಚೀವ |

ಲಹು ಚಲುಗಳ ಚಜಿಲಾಣಂ ಅತರೇಣಪ್ರಾಬ್ಧವಾ ಹೋಈ || ೬೫ ||

ಭಾವಯೆತ ಭಾವತುದ್ವಾಂ ಸ್ವಾಪಿಂ ರಜಿತಂ ಚರಣಪಾರಭೃತಂ ಚೈವ |

ಲಹು ಚತುರ್ಭಾತಿಃ ಶ್ವಕಾತ್ತಾ ಅಚಿರೇಣ ಅಪುನಭಿನಾಃ ಭವತ || ೬೬ ||

ಅಧ್ಯೇತ :—ಎಲ್ಲೆ ಭವ್ಯ ಜೀವರುಗಳೇ ! ಈ ಚರಣ ಎಂದರೆ ಚಾರಿತ್ರಕಾರುಷವನ್ನು ನಾವು ಸ್ವಿಷ್ಟ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿ ರಚಿಸಿದ್ದೇವೆ, ಇದನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಶುದ್ಧ ಭಾವದಿಂದ ಭಾವಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ

ಈ ರೀತಿ ವೀತರಾಗಿವರು ಜ್ಞಾನದಿಂ ಪರದ್ವನ್ಯಮೇಣಂಯಮಾರ್ಪಿತವಾದ |

ಚಾರಿತ್ರವನೆರಡು ಪ್ರಕಾರದಿಂದುಪದೇರಿಸಿದರಿಲ್ಲಿ ಶಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ || ೬೭ ||

ರಂದ್ರಾವದಿಂ ರಾವಿಸಿರಿ ಸ್ವಾಪಿಂದಾಗಿ ರಜಿಸಿರಿ ಚಾರಿತ್ರಪಾಹದವ |

ಒದ್ದ ಉಪಗಣತಿಗಳ ತೀಳ್ಬು ತ್ವಜಿಸಿ ಕಾಶ್ಯತಮೋಕ್ಷ ನಿಮಂಗಾಗುವುದು || ೬೮ ||

ಪುನಃ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಇದರಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿಯೇ ಚತುರ್ಗತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅಷ್ಟನಭವವಾದ ಮೇಲ್ಕೆನ್ನು ನಿಮಗಾಗುವುದು, ಪುನಃ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೇತ್ತಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,

ಭಾವಾಭ್ರ್ಯ : — ಈ ಚಾರಿತ್ರಸಾಹಿತವನ್ನು ರಸ್ತೀಸಬೇಕು, ಓದಬೇಕು, ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು, ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಚಾರಿತ್ರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಧಾರಣ ಮಾಡುವ ಅಭಿರುಚಿಯಾದರೆ, ಅಂಗಿಕಾರ ಮೂಡಿದರೆ ಆಗ ಚತುರ್ಗತಿರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದ ದುಃಖದಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ನಿರ್ವಾಳವನ್ನು ಪಡೆಯುವಿರಿ, ಪುನಃ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕೆಲ್ವಾಳವನ್ನು ಇಟ್ಟಿ ಸುವರ್ವರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುವುದು. || ೪೩ ||

ಜಿನವರದೀವರಿರದು ಪ್ರಕಾರದ ಚಾರಿತ್ರ ಹೇಳಿಹರು
ಸಮುಕ್ತ ಸಂಯುವಚರಣ ಜಾಳ್ಳನಪ್ರೂರ್ವಕ ಇರಿಸಿಹರು
ಜಗದ ವೃತ್ತಿಯನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ನಿಜರೂಪದಲ ಸ್ಥಿರವಿರೆ
ಅವ್ಯ ಕರ್ಮವ ಕೆಡಿಸಿ ಅವಿನಾಶಿ ಶಿವಸುಖ ಪಡೆವರು

ಹೀಗೆ ಸಮ್ಮತ್ತುಚರಣ ಚಾರಿತ್ರ ಮತ್ತು ಸಂಯುವಚರಣ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ ಚಾರಿತ್ರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಜಿನಭಾಷಿತ ಚಾರಿತ್ರವಂ ಪಾಲಿಸುವ ಮುನಿರಾಜರುಗಳ
ಚರಣಕೆರಗುವನು ನಿತ್ಯ ಪಡೆವೆನವರ ಗುಣಗಳ

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭ. ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯದೇವವಿರಚಿತ ಅಷ್ಟ ಪಾಠುಜದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಚಾರಿತ್ರಪಾಠುದ ಮತ್ತು ಅದರ ಜಯಾಚಂದ ಭಾಬಡಾಕೃತ ದೇಶಭಾಷಾಮಾರ್ಯ ನಜ್ಞಿಕೆಯು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾನುವಾದವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಬೋಧ ಪೂರ್ವದ

ಸರ್ವಗುರು ಜಿನೇಶ್ವರದೇವಗೆ ವಂದಿನೆ ನುನೆ-ನಚೆ-ಕಾಯು ।
ಈ ಪ್ರಸಾದ ಭವಿ ಬೋಧ ಹಡೆಯೆ ಪಾಲಿಪುದು ಜೀವನಿಕಾಯು ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನುಂಗಲಾಚರಣೆಯಿಂದ ಭಿ. ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯರ್ದೇವ ವಿರಚಿತ ಗಾಥಾಬಂಧ ‘ಬೋಧ ಸಾಹುದೆ’ದೆ ದೇಕಭಾಷಾನವಯ ವಚನಿಕೆಯು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾನುವಾದ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ್ದೇವರು ನುಂಗಲಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಬಹುಸತ್ತಾ ಅತ್ಯಜಾಣೇ ಸಂಜಮಸಮೃತ್ತಸುದ್ದುತವಯರಣೇ ।
ವಂದಿತಾತ್ ಆಯರಿತ ಕಸಾಯಮಲವಜ್ಞದೇ ಸುದ್ದೇ ॥ ೧ ॥

ಸಯುಲಜಣಬೋಧಣತ್ತಂ ಜಿಣಮಂಗ್ರೀ ಜಿಣವರೇಹಿಂ ಜಹ ಭಣೆಯಂ ।
ಪೋಚಾಘ್ರಾ ವಿಂ ಸಮಾಸೇಣ ಉಳಕಾಘ್ರಾಯಸುಹಂಕರಂ ಸುಣಹ ॥ ೨ ॥

ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರಣಾಪಕಾನ್ ಸಂಯನಸಮೃತ್ತಪುರುಧ್ವತಪಶ್ಚರಣಾನ್ ।
ವಂದಿತಾತ್ ಆಚಾರ್ಯಾರ್ಥನ್ ಕಣಾಯಮಲವಚ್ಚಿತಾನ್ ಶುದಾನ್ ॥ ೩ ॥

ಅಮೀತ ಕಾಶ್ಚಾತ್ರಾತ್ಮಿಂವ ಸಂಯನಸಮೃತ್ತಕ್ರಿಶುರುಧ್ವತಪಾಜರಿಸುವ ।
ನಮಿಸಿ ಆಜಾಯರ್ದೇವರಿಗೆ ಕಣಾಯಮಲವಚ್ಚಿತ ವಿಶುದ್ಧಿಗೆ ॥ ೪ ॥

ಈ ಶಕಲಿಂವ ಬೋಧವಾಶ್ರೀ ಜಿವಮಾಗ್ರದಲಿ ಜೀವರ ಬೇಳಿದಂತೆ ।
ಉಸುರುವೆನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂ ಷಟ್ಕಾಘ್ರಾಯಸುಹಂಕರಕಥವ ತಾವೇಣಿಂಬುದು ॥ ೫ ॥

ಸಕಲಜನದೀರ್ಥನಾಭರಂ ಜಿನವಾಗೇ ಜಿನವರ್ತಿ ಯಾಧಾ ಭಣಿತವರ್ |

ವಾಕ್ಯಮಿ ಸಮಾಸೇನ ಷಟ್ಕಾಯಿಸುಖಿಂಕರಂ ಶೃಂ || ೨ ||

ಅಭ್ರ :—ನಾನು ಆಚಾಯರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವಾಡಿ, ಷಟ್ಕಾಯಿ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಮಾಡು ಸಂಥ ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿನದೇವರು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ಹಿತದ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇರುವಂಥ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳುವನು, ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲೆ ಭವ್ಯ ಜಿನರಾಗಳೇ ! ನಿಷ್ಪ ಕೇಳಿರೆಂದು ಆಚಾಯದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಯಾವ ಆಚಾಯರುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಆ ಆಚಾಯರು ಗಳು ಬಹಳವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಧಿವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥವರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ತಪ್ಯತ್ರಣವು ಸಮ್ಮತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಯುವಂದಿಂದ ಕುದ್ದುವಿದೆ, ಅವರು ಕಣಾಯರೂಪದ ಮುಲದಿಂದ ರಹಿತರಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾಭ್ರ :—ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಚಾಯರಿಗೆ ವಂದನೆ ಮಾಡಿದೆ ಅವರು ಗಣಧರ ಹೊದಳಾದವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾರಿಗೆ ನಂದನೆ ಮಾಡಿದೆಯೆಂಬುದು ಅವರುಗಳ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥ ರಚಿತುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದೆ ಅದು ಯಾವ ಹೋಧವಾಹುಡ ಗ್ರಂಥದ ರಚನೆ ಮಾಡುವನ್ನು ಅದು ಜನರನ್ನು ಧರುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನ ಮಾಡಿ ಕುಮಾರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅಂಂಸಾ ಧರುವ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದೆಂದು ಅವರ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. || ೮-೭ ||

ಈ ಹೋಧವಾಹುಡದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಈಗ ಅವುಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಆಯದಣಂ ಚೇದಿಹರಂ ಜಿಣಪಡಿವೂ ದಂಸಣಂ ಚ ಜಿಣಬಿಂಬಂ |

ಭಣಿತುಂ ಸುವೀಯರಾಯಂ ಜಿಣಮುಂದಾ ಣಾಣಮಾದತ್ತಂ || ೫ ||

ಅರಹಂತೇಣ ಸುದಿಷ್ಟಂ ಜಂ ದೇವಂ ತಿತ್ತಮಿತ ಯಂ ಅರಹಂತಂ |

ಪಾವಜ್ಞ ಗುಡಾವಿಸುದಾ ಇಯ ಣಾಯವ್ಯಾ ಜಹಾಕಮಂಸೋ || ೬ ||

ಅಯುತನಂ ಚೈತ್ಯಗ್ರಹಂ ಜಿನಸ್ತ್ರಿಮಾ ದರ್ಶನಂ ಚ ಜಿನಬಿಂಬಮರ್ |

ಭಣಿತಂ ಸುವೀತರಾಗಂ ಜಿನಮುಂದಾ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ಮಾಧರ್ಮರ್ || ೭ ||

ಅರ್ಥತಾ ಸುದೃಷ್ಟಂ ಯಃ ದೇವಃ ತಿಥಿಮಿತ ಚ ಅರ್ಥನ್ |

ಪ್ರವೃಜಾ ಗುಣವಿಶುದಾ ಇತಿ ಜಾತವ್ಯಾ ಯಾಧಾಕ್ರಮರಃ || ೮ ||

ಆಯತನ ಚೈತ್ಯಗ್ರಹ ಜನಪ್ರತಿಮೆ ದರ್ಶನಮಂತ ಜಿನಬಿಂಬ |

ಸ್ತುಯತ ಶುವೀತರಾಗ ಜಿನಮುದ್ದೆ ಅತ್ಯಾಧಿಜಾಜ್ಞ ನವೇಂದೇಶು ಹೇಳಿಹರು || ೯ ||

ಅರಹಂತ ಭಗವಂತರು ಹೇಳ ದೇವ ಮೇಷ್ಟೇಧರ್ ಅರಹಂತಮಂದರಂತೆ |

ಅರಿಯಂತು ಗುಣವಿಶುದಾ ಶ್ರವ್ಯಜಿಮಂಸಿಗ್ರಂಥದಲೆ ಯಾಧಾಕ್ರಮದಿ || ೧ ||

ಅರ್ಥ :—೧) ಅಯುತನೆ, ೨) ಚೈತ್ಯಗೃಹ, ೩) ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ, ೪) ದರ್ಕನೆ, ೫) ಜಿನಬಿಂಬ. ಆ ಜಿನಬಿಂಬವು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವೀರರಾಗವಿದೆ, ೬) ಜಿನಮುದ್ರೆಯು ರಾಗಸಹಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ೭) ಜಾಳ್ವ ಪದದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸೇ ಅರ್ಥ ಎಂದರೆ ಪ್ರಯೋಚನನಿದ್ವಾನೆ, ಹೀಗೆ ಇವು ಏಳಂತೂ ನಿಶ್ಚಯ, ವೀರರಾಗದೇವರು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಯಥಾನುಕ್ರಮದಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ೮) ದೇವ, ೯) ತೀರ್ಥ, ೧೦) ಅರಹಂತ ಹಾಗೂ ಗುಣದಿಂದ ವಿಶ್ವಾದ ೧೧) ಪ್ರವೃಜ್ಞ ಇವು ನಾಲ್ಕು ತ ಶರಕಂತ ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು, ಹೀಗೆ ಇವು ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಗಳಾದವು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕಾಲದೋವದಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗಿದಲ್ಲಿ ಆನೇಕ ಮತಗಳುಂಟಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಜಿನಮಂತ ದಲ್ಲಿ ಭೀದಗಳಾಗಿವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಯುತನೆ ಮೂದಲಾದುವಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಯಾಗಿದೆ (ವಿವರಿತತ್ವಿಯಾಗಿದೆ), ಅವುಗಳ ಪರಮಾರ್ಥಭೂತವಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನಿಂತೂ ಜನರು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಲೋಭಿಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಂಥ ಬಾಳ್ಜುವುವುತ್ತಿಗೆಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತನೆಮಾಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರನ್ನು ಸಂಚೋಧಿಸುವ ಈ ‘ಚೋಧಪಾಹುಡ’ವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಯುತನೆ ಮೂದಲಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಾನಗಳ ಪರಮಾರ್ಥಭೂತವಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞದೇವರು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದು, ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ ಹೀಗೆ ಕೇಷರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗಿಯೇ ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವೆನ್ನು, ಅದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. || ೪-೫ ||

೧) ಸ್ತುರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಅಯುತನೆ ಹೇಳಿದ ಈಗ ಅದರ ಸ್ಥಿರತಾ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಮಂಜವಯಣಕಾರ್ಯದವ್ವಾ ಅಯುತ್ತಾ ಜಸ್ತ ಇಂದಿರ್ಯಾವಿಸಯಾ |

ಅಯುದಣಂ ಜಿಣಮಂಗ್ಗೇ ಉದ್ದಿಷ್ಟಂ ಸಂಜಯಂ ರೂಪಂ || ೫ ||

ಮನೋವಜನಕಾರ್ಯದ್ವಾಯಾಽಂ ಅಯುತ್ತಾ ಯಸ್ಯ ಇಂದಿರ್ಯಾಃ ವಿಷಯಾಃ |

ಅಯುತನಂ ಜಿನವಾಗ್ರೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಸಂರೂಪಂ ರೂಪಮಃ || ೫ ||

ಅರ್ಥ :—ಜಿನವಾಗಿದಲ್ಲಿ ಸಂಯುಮಸೂಕ್ತ ಮುನಿರೂಪವಿದೆ ಅದನ್ನು ‘ಅಯುತನೆ’ಹೇಳಿದೆ. ಮನ-ವಚನ-ಕಾರ್ಯಗಳು ದ್ರವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಅವು ಮುನಿರೂಪವಿವೆ, ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ತ, ರಸ, ಗಂಧ, ವರ್ಣ, ಶಬ್ದ ಇವು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿವರಗಳಿಂದ ಅವು ಮುನಿರೂಪವಿವೆ. ‘ಅಯುತ್ತಾ’ ಎಂದರೆ ಆಧಿನಿವಿವೆ-ವಶಿಭೂತವಿವೆ. ಸಂಯುಮಿ ಮುನಿಯು ಅವುಗಳ (ಮನ-ವಚನ-ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿವರಗಳು) ಆಧಿನಿವಿಲ್ಲ. ಅವು ಮುನಿಯು ವಶಿಭೂತವಿರುವಂತೆ ಸಂಯುಮಿಯಿದ್ವಾನೆ ಅವನು ‘ಅಯುತನೆ’ನಿದ್ವಾನೆ. || ೫ ||

ಮುಂದಿರು ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಅಯುತ್ತ ವಿವೆ ಯಾವನಿಗೆ ಮನ-ವಚ-ಕಾರ್ಯ ಮೇಂಡಿಯ ವಿವರಗಳು |

ಅಯುತನವೆಂದಿದೆ ಸಂಯುಮ ಶಾಂತ ಮುನಿರೂಪನು ಜಿನಮಾರ್ಗದರಿ || ೫ ||

೧) ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಅಯುತ್ತಾ’ ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ ಅದರ ಸಂಸ್ಕಾರ ‘ಅಸತ್ತಾ’ ಎಂದಿದೆ.

ಮಂಯರಾಯದೋಸ ಮೋಹೋ ಕೋಹೋ ಲೋಹೋ ಯ ಜನ್ಯ ಆಯತ್ತಾ |
ಪಂಚಮಹವ್ಯಯಧಾರೀ ಆಯದಣಂ ಮಹರಿಸೀ ಭಣಿಯಂ || ೬ ||

ಮಂದಃ ರಾಗಃ ದ್ಯೇಷಃ ನೋಹಃ ಕೋಧಃ ಲೋಭಃ ಚ ಯಂಸ್ಯ ಆಯೆತ್ತಾಃ |
ಪಂಚಮಹಾವರತಧಾರೀ ಆಯತನಂ ಮಹಣಂಹರಿಸೀ ಭಣಿತಾಃ || ೬ ||

ಅಥರ್ :—ಯಾವ ಮುನಿಗೆ ಮಂದ, ರಾಗ, ದ್ಯೇಷ, ನೋಹ, ಕೋಧ, ಲೋಭ ಮತ್ತು ಚಕಾರದಿಂದ ಮಾಯೆ ನೋದಲಾದವುಗೆಲ್ಲವು ‘ಆಯತ್ತಾ’ ಎಂದರೆ ಸ್ತುತಿ ವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಚೌರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಗ್ರಹವೆಂಬ ಪಂಚ ಮಹಾನ್ಯತಗಳ ಧಾರಕೆಸಿರುವಂಥ ಮಹಾಮುನಿ ಖಣಿಕ್ತರನು ‘ಆಯತನ’ನಿಡ್ಡಾನೆ.

ಭಾವಾಧರ್ :—ನೋದಲನೆಯ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಂತೂ ಬಾಹ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ-ಅಭ್ಯಂತರ ನೆಂದು ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತಿರುವವನು ‘ಆಯತನ’ನಿಡ್ಡಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು || ೬ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸಿದ್ಧಂ ಜನ್ಯ ಸದತ್ತಂ ವಿಸುದ್ಧರ್ಬಾಣಸ್ ಜಾಣಜಂತ್ತಸ್ |

ಸಿದ್ಧಾಯದಣಂ ಸಿದ್ಧಂ ಮುಂಣಿವರವಸಹಸ್ ಮುಂಣಿದತ್ತಂ || ೬ ||

ಸಿದ್ಧಂ ಯಂಸ್ಯ ಸದಥರ್ ವಿಶುದ್ಧಧಾರ್ಯಸ್ಯ ಜಾಣಿಯುತ್ತಸ್ಯ |

ಸಿದ್ಧಾಯತನಂ ಸಿದ್ಧಂ ಮುನಿವರವಸಭಸ್ ಮುನಿತಾಧರನಾ | || ೬ ||

ಅಥರ್ :—ಯಾವ ಮುನಿಯ ಸದಥರ್ ಎಂದರೆ ಸಮೀಕ್ಷಣೆ ಅಥರ್ ಯಾವ ‘ಶತ್ತ ಆತ್ಮನು’ ಸಿದ್ಡನಾಗಿ ಹೋಗಿರುವವನು ಅವನು ಸಿದ್ಧಾಯತನಿಂದಾನೆ. ಮುನಿಗೆ ವಿಶುದ್ಧಧಾರ್ಯನಿದೆ, ಅವನು ಧರ್ಮಧಾರ್ಯನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಶತ್ತಧಾರ್ಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವನು; ಜಾಣಿಯುತ್ತಸ್ಯ ಕೇವಲಜಾಣಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿ ಹೋಗಿರುವನು. ಧಾರ್ತಿಕರ್ಮರೂಪದ ಮಾಲದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ‘ವೃಷಭ’ ಎಂದರೆ ಮುಖ್ಯನಿಡ್ಡಾನೆ, ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಮುನಿಮುಖ್ಯನನ್ನು ‘ಸಿದ್ಧಾಯತನ’ನಿಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾಧರ್ :—ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮೂರು ಗಾಢೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಆಯತನ’ದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳತ್ತು. ನೋದಲಿನ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಂತೂ ಸಂಯುಕ್ತಿ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಬಾಹ್ಯರೂಪವನ್ನು ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯ

ಆಯತ್ತ ಯಾವನಿಗಿವೆ ಮದ-ರಾಗ-ದ್ಯೇಷ-ನೋಹ-ಕೋಧ-ಲೋಭ-ಮಾಯೆಗಳು |

ಆಯತನವೆಂದಿದೆ ಪಂಚಮಹಾವ್ಯತಧಾರಿಯಾಗಿರುವಾ ಮದಣಿಕ್ಯಯನು || ೬ ||

ಜಾಣಿಯುತ್ತಸ್ಯ ವಿಶುದ್ಧಧಾರ್ಯನಿಗೆ ಸದಥರ್ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದಾ |

ಮುನಿವರ ವೃಷಭನು ಮಾಲರಹಿತ ಸಿದ್ಧಾಯತನವೆಂದೆನ್ನ ವರು || ೬ ||

ದರಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗ-ಬಾಹ್ಯವೆಂದು ಎರಡರ ಕುದ್ದ ತಾರೂಪ ಹುದ್ದಿ ಇಧಾರಿ ಮುನಿ ಮಣಿಕ್ಕರನೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಈ ಮೂರನೆಯ ಗಾಂಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳೊಳಗೆ ಮುಖ್ಯನಾದ ಆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಯನ್ನು ‘ಸಿದ್ಧಾ ಯೆತನ’ ನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಇಲ್ಲಿ ‘ಅಯೆತನ’ ಎಂದರೆ ಯೋಷುದರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು, ಸಿವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಅದನ್ನು ಆಯೆತನವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದಿಂದ ಧರ್ಮವದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿರುವುದು ಅದು ‘ಧರ್ಮಾರ್ಥಯೆತನ’ವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮುನಿಗಳೇ ಧರ್ಮದ ಆಯೆತನರಿದ್ದಾರೆ, ಬೀರೆ ಯೋವ ವೇವಧಾರಿ, ಪಾತ್ರಿಂದಿ (ಕಪಟೀ), ವಿನಯ-ಕಷಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಿರುವವರು, ಪರಿಗ್ರಹ ಧಾರಕರು ಧರ್ಮದ ಆಯೆತನರಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಚೈನಮತದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸೂತ್ರವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವರು ಕೂಡ ಆಯೆತನರಿಲ್ಲ, ಅವರೆಲ್ಲರು ‘ಅನಾಯಾತನ’ರಿದ್ದಾರೆ. ಬೌದ್ಧವುತದಲ್ಲಿ ಏದು ಇಂದ್ರಿಯ, ಅಷ್ಟಗಳ ಏದು ವಿವರಗಳು, ಒಂದು ಮನಸ್ಸು, ಒಂದು ಧರ್ಮಾಯತನ ಶರೀರವೆಂದು ಹೀಗೆ ಹನ್ನೆಡಿದ್ದು ಆಯೆತನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅವು ಕೂಡ ಶಾಲ್ವನಿಕವಿವೆ. ಅದುದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಆಯೆತನ ಹೇಳಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಧರ್ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅದರದೇ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು, ಅನ್ವರ ಸ್ತುತಿ, ಪ್ರಶಂಸೆ, ವಿನಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ಇದು ಬೋಧವಾಹನದ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯ ಆಶಯವಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಸಿಗ್ರಂಥ ಮುನಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕೂಡ ‘ಆಯೆತನ’ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. || ೨ ||

ಉಗ ಚೈತ್ಯಕೃತದ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,

ಬುದ್ಧಂ ಜಂ ಬೋಹಂತೋ ಅಪ್ಯಾಣಂ ಚೇದರ್ಯಾಜಂ ಅಣ್ಣಂ ಚ |

ಪಂಚಮಹವ್ಯಯಸುದ್ಧಂ ಕಾಣಮಯಂ ಜಾಣ ಚೇದಿಹರಂ || ೩ ||

ಬುದ್ಧಂ ಯೆತ್ ಬೋಧಯನ್ ಅತಾಪಂ ಚೈತ್ಯಾಣಿ ಅಸ್ಯತ್ ಚ |

ಪಂಚಮಹಾವೃತತುದ್ಧಂ ಜಾಣಸಮಯಂ ಜಾನೀಣಿ ಚೈತ್ಯಕೃತಮಾ || ೩ ||

ಅಧ್ಯ:—ಯೋವ ಮುನಿಯು ‘ಬುದ್ಧ’ ಎಂದರೆ ಜಾಣಸಮಯನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿಯುವನು, ಅನ್ಯ ಜೀವರುಗಳನ್ನು ‘ಚೈತ್ಯ’ ಎಂದರೆ ಚೇತನಾಸ್ತರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನು, ತಾನು ಜಾಣಸಮಯನಿರುವನು ಮತ್ತು ಏದು ಮಹಾವೃತಗಳಿಂದ ಕುದ್ದನಿರುವನು, ನಿಮಾಲನಿರುವನು ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆ ಭವ್ಯನೇ! ನೀನು ‘ಚೈತ್ಯಕೃತ’ವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು.

ಭಾವಾಧ್ಯ:—ಯೋಷುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಜಾಣನೀ ನಿಷ್ಪಾಪನಿಮಾಲ ‘ಚೈತ್ಯ’ ಎಂದರೆ ಚೇತನಾಸ್ತರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನಿರುತ್ತಾನೆ ಅದು ‘ಚೈತ್ಯಕೃತ’ವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಚೈತ್ಯಕೃತನು ಸಂಯೋಜನೆ ಮುನಿಯಾದ್ದಾನೆ, ಅನ್ಯ ಪಾಷಾಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮಂದಿರವನ್ನು ‘ಚೈತ್ಯಕೃತ’ವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. || ೪ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಾಣಸಮಯ ಆತ್ಮನು ಮೇಣನ್ನರನು ಚೇತನವ್ಯಾಪಕರೇಂದರಿಯಿವ |

ಜಾಣಸಮಾತ್ಮ ಪಂಚಮಹಾವೃತ ವಿಕುದ್ದನನು ಚೈತ್ಯಕೃತವೆಂದರಿವುದು || ೪ ||

ಚೇತ್ಯಾಯ ಬಂಧಂ ಮೋಕ್ಷಂ ದುಕ್ಷಂ ಸುಕ್ಷಂ ಚ ಅಪ್ಯಯಂ ತಸ್ |
ಚೇತ್ಯಾಹರಂ ಜಿಣಮಗ್ಗೇ ಭಕ್ತಾಯಾಹಿಯಂಕರಂ ಭಣಿಯಂ || ೯ ||

ಚೈತ್ಯಂ ಬಂಧಂ ನೋಕ್ಷಂ ದುಃಖಂ ಸುಖಂ ಚ ಆತ್ಮಂ ತಸ್ |
ಚೈತ್ಯೇಗ್ಗಾಹು ಜಿನಮಾಗೇ ಷಡ್ಕಾಹಾಯಿಹಿಕರಂ ಭಣಿತವಾ || ೯ ||

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ :—ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಬಂಧ ಮತ್ತು ನೋಕ್ಷ, ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖಾಲಿವೆ ಆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಚೈತ್ಯನಿಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಯಾವುದರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿನೆ ಅದನ್ನು ‘ಚೈತ್ಯ’ನಿಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದು ಚೇತನಾಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಅದಕ್ಕೇ ಬಂಧ, ನೋಕ್ಷ, ಸುಖ, ದುಃಖಾ ಸಂಭವವಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೈತ್ಯದ ಯಾವ ಗ್ರಹವಿದೆ ಅದು ‘ಚೈತ್ಯಗ್ಗಾಹ’ವಿದೆ. ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೈತ್ಯಗ್ಗಾಹನು ಷಡ್ಕಾಹಾಯಿಗಳ ಹಿತಮಾಡುವಂಥನಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ‘ಮುಸಿ’ಯಿದ್ದಾನೆ. ಈದು ಸಾಫಾವರಗಳು ಮತ್ತು ತ್ರಿಸದಲ್ಲಿ ವಿಶಲತ್ತರು ಹಾಗೂ ಅಂಜ್ಞೀ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳವರಿಗೆ ಕೇವಲ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಅವುಗಳ ಭಾತ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಇದೇ ಅವುಗಳ ಹಿತವಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞೀ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ರಕ್ಷಣೆಯು ಉಪದೇಶವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ನೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಮುಸಿರಾಜರನ್ನು ‘ಚೈತ್ಯಗ್ಗಾಹ’ವಿಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾಧ್ಯ :—ಲೂಕಿಕ ಜನರು ಚೈತ್ಯಗ್ಗಾಹದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನ್ಯಾಧಾ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಮನ್ಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಜಿನಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಕಾಹಾಯಿಗಳ ಹಿತಮಾಡುವಂಥ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವಾದ ಸಂಯೋಜಿತವಿದೆ ಅವನು ‘ಚೈತ್ಯಗ್ಗಾಹ’ನಿದ್ದಾನೆ; ಅನ್ಯರನ್ನು ಚೈತ್ಯಗ್ಗಾಹನಿಂದು ಹೇಳುವುದು ಮನ್ಯಿಸುವುದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆಯಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಸಾವಧಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೈತ್ಯಗ್ಗಾಹದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. || ೯ ||

೧) ಈಗ ಜಿನಪ್ರತಿಮೆಯ ಸ್ಥಿರಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಸ್ವಪರಾ ಜಂಗಮದೇಹಾ ದಂಸಣಾಣಾಣೇಣ ಸುದ್ಧಾಚರಣಾಣಂ |
ಣೀಗ್ಗಂಥವೀಯರಾಯಾ ಜಿಣಮಗ್ಗೇ ಏರಿಸಾ ಪಡಿಮಾ || ೧೦ ||

ಸ್ವಪರಾ ಜಂಗಮದೇಹಾ ದರಣಣಾಣೇನ ಕುದ್ಧಾಚರಣಾಣಮಾ |
ಸಿಗ್ಗಂಥವೀತರಾಗಾ ಜಿನಮಾಗೇ ಈದ್ಯೇ ಪ್ರತಿಮಾ || ೧೦ ||

ಚೈತ್ಯವೇನ್ನವರು ಇಂಥ ನೋಕ್ಷ ಮೇಂಡ್ಲಿದುಃಖಿಗಳಿರುವಂಥ ಆತ್ಮವನು |
ಚೈತ್ಯಗ್ಗಾಹವೇನ್ನವರು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲಿವನು ಷಟ್ಕಾಯಿಹಿತಮಾಳ್ವಾನು || ೧ ||
ಕುರಿತ್ತದರ್ಕಣಜಾಹಾನದಿಂ ಕುದ್ಧಾಪಿದ್ಧಾವರ ಸ್ವಾ-ಪರ ಜಂಗಮದೇಹವು |
ವಿರಗ್ಗಂಥ ವೀತರಾಗವಿಷ್ಠರಾದಮ ಜಿನಮಾರ್ಗದೊಳಗೆ ಶೃಷ್ಟಿಮಾಯಿದೆ || ೧೦ ||

ಅಧ್ಯೆ :—ಯಾರೆ ಚಾರಿತ್ರ್ಯನು ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧ-ಸಿಮರ್ಚಲವಿದೆ ಅವರದು ಸ್ವ-ಪರ ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಪರರ ಸದೇಯುತ್ತಿರುವ ದೇಹವಿದೆ ಅದು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ‘ಒಂಗಮ ಪ್ರತಿಮೇ’ಯಿದೆ, ಅಥವಾ ಸ್ವಪರ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮಸಿಂದ ‘ಪರ’ ಎಂದರೆ ಭಿನ್ನವಿರುವಂಥ ದೇಹವಿದೆ. ಅದು ಸಿಗ್ರೆಂಥಿ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಪರಗ್ರಹದ ಲೀಕಪೂ ಇಲ್ಲದಂಥ ದಿಗಂಬರ ಮುದ್ರೆಯಿದೆ. ಅದು ವೀರರಾಗ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಯಾವೆ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹಗಳಲ್ಲ, ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ‘ಪ್ರತಿಮೇ’ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿಮರ್ಚಲ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮುನಿಗಳ ಗುರು-ತಿಷ್ಯ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಪರರ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಿಗ್ರೆಂಥಿ ವೀರರಾಗಮುದ್ರಾಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಅದು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ‘ಪ್ರತಿಮೇ’ಯಿದೆ, ಅನ್ಯ ಕರ್ಮತೆವಿದೆ, ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಾಖಾಣ ಹೊದಲಾದಪ್ರಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ ದಿಗಂಬರ ಮುದ್ರಾಸ್ವರೂಪವನ್ನು ‘ಪ್ರತಿಮೇ’ಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. ಅದೂ ಬಾಹ್ಯ ಆಕೃತಿಯಂತೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದರೆ ಅದು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೊನ್ಯಾವಿದೆ. || ೧೦ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಂ ಚರದಿ ಸುದ್ಧಾಚರಣಂ ಜಾಣಿ ಪಿಚ್ಚೀಜ ಸುದ್ಧಸಮೃತ್ತಂ ।
ಸಾ ಹೋಚಿ ವಂದನೀಯಾ ಟಿಗ್ಗಂಥಾ ಸಂಜದಾ ಪಡಿಮಾ || ೧೧ ||

ಯೇಃ ಚರತಿ ಶುದ್ಧಾಚರಣಂ ಜಾನಾತಿ ಪರ್ಯತಿ ಶುದ್ಧಸಮೃಕ್ತಮಾ ।
ಸಾ ಭವತಿ ವಂದನೀಯಾ ಸಿಗ್ರೆಂಥಾ ಸಂಯತಾ ಪ್ರತಿಮಾ || ೧೨ ||

ಅಧ್ಯೆ :—ಯಾರು ಶುದ್ಧಾಚರಣದ ಆಚರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಮೃಜ್ಞಾನದಿಂದ ಯಥಾರ್ಥ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಸಮೃದ್ಧಶರ್ಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶುದ್ಧಸಮೃಕ್ತವು ಕಂಡುಬರುವಂಥ ಸಿಗ್ರೆಂಥಿ ಸಂಯಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರತಿಮೇಯಿದೆ ಅದು ವಂದನೆಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಭಾವಾಧ್ಯ :—ತಿಳಿಯುವಂಥ, ನೋಡುವಂಥ ಶುದ್ಧಸಮೃಕ್ತ, ಶುದ್ಧಚಾರಿತ್ರಸ್ವರೂಪ ಸಿಗ್ರೆಂಥಿ ಸಂಯಮಸ್ಹಿತವಾಗಿರುವುದು ಅದು ಮುನಿಯ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಆದೇ ‘ಪ್ರತಿಮೇ’ಯಿದೆ, ಅದೇ ವಂದನೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ; ಅನ್ಯ ಕರ್ಮತೆಗಳು ವಂದನೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಂಥದೇ ರೂಪ ಸದ್ಗುರುಜ ಧಾರ್ಮಾಖಾಣದ ಪ್ರತಿಮೇಯಿದ್ದರೆ ಅದು ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ವಂದನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. || ೧೩ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಯಾರು ಶುದ್ಧಾಚರಣವಾಚರಿಸಿ ಶುದ್ಧಸಮೃಕ್ತದಿಂ ತೀವರು-ನೋಽಷ್ಟರು ।
ಈ ರೀತಿ ಸಿಗ್ರೆಂಥಿ ಸಂಯಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರತಿಮೇಯಿದು ವಂದನೀಯವಿದೆ || ೧೪ ||

ದಂಸಣಾಂತಣಾಂ ಅಣಾಂತವೀರಿಯ ಅಣಾಂತಸುಕ್ಕಾ ಯಂ ।

ಸಾಸಯಸುಕ್ಕಾ ಅದೇಹಾ ಮುಕ್ಕಾ ಕಮ್ಮಟ್ಟಬಂಧೇಹಿಂ ॥ ೧೨ ॥

ನಿರುವಮಂಚಲಮಹೋಹಾ ಹೊಮ್ಮಿವಿಯಾ ಜಂಗಮೇಣ ರೂಪೇಣ ।

ಸಿದ್ಧತ್ವಾಣಮಿಂ ತಿಯಾ ಪ್ರೋಸರಪದಿಮಾ ಧುವಾ ಸಿದ್ಧಾ ॥ ೧೩ ॥

ದರ್ಶನಾನಂತಚಾಲ್ಲಾನಂ ಅನಂತವೀರ್ಯಾರಃ ಅನಂತಸುಭಾಃ ಇಂ ।

ಶಾಶ್ವತಸುಭಾ ಅದೇಹಾ ಮುಕ್ಕಾಃ ಕಮ್ಮಾರಪ್ಪಕಬಂಧಃ ॥ ೧೪ ॥

ನಿರುಪಮಾ ಅಚಲಾ ಆಷ್ಟೋಭಾಃ ನಿಮಾರಫಿತಾ ಜಂಗಮೇಣ ರೂಪೇಣ ।

ಸಿದ್ಧಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ಪ್ರೈತ್ಸರ್ವಪ್ರತಿಮಾ ಧುರವಾಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ಅರ್ಥ:—ಯಾರು ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತಚಾಲ್ಲಾನ, ಅನಂತವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಸುಭಾ ಸಹಿತರಿದ್ದಾರೆ; ಶಾಶ್ವತ ಅವಿನಾಃಿ ಸುಖಸ್ವರೂಪರಿದ್ದಾರೆ; ಅದೇಹಿರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಕಮ್ಮಾನೋಕಮರೂಪನ ಪುದ್ಗಲಮನುಯಾದ ದೇಹವಿಲ್ಲ; ಅಪ್ಪುಕಮ್ಮಾಗಳ ಬಂಧನದಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ; ಉಪಮಾರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಉಪಮೆ ಕೊಡುವಂಥ ವಸ್ತುವು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಅಚಲರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಚಲನೆಯಿಲ್ಲ; ಆಷ್ಟೋಭರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕ್ಷೋಭವಿಲ್ಲ, ಸಿಕ್ಕಲರಿದ್ದಾರೆ; ಜಂಗಮರೂಪದಿಂದ ನಿಮಾರಿದ್ದಾರೆ, ಕಮ್ಮಾದಿಂದ ನಿಮ್ಮಕ್ಕುರಾದ ನಂತರ ಒಂದು ಸಮಯಮಾತ್ರ ಗಮನರೂಪರಾಗುವುದರಿಂದ ಜಂಗಮರೂಪದಿಂದ ನಿಮಾರಫಿತರಿದ್ದಾರೆ; ಸಿದ್ಧಸ್ಥಾನ ಆ ಲೋಕದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಿದ್ದಾರೆ; ಅದುದರಿಂದ ಉತ್ಸರ್ವ ಎಂದರೆ ಕಾಯಂರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಹೇಗೆ ಪೂರ್ವಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆಕಾರವಿತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಕಾರವು ಚರಮಶರೀರಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ; ಧುರವಿರಿದ್ದಾರೆ, ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ (ಅದೇ ಸಮಯ) ಒಂದು ಸಮಯ ಮಾತ್ರ ಗಮನವಾಡಿ ಲೋಕದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ; ಪುನಃ ಚಂಚಲರಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇಂಥ ಪ್ರತಿಮೆಯು ‘ಸಿದ್ಧಭಗವಂತರ’ದಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ:—ಮೊದಲು ಎರಡು ಗಾಢಿಗಳಲ್ಲಂತೂ ಸಂಯುಕ್ತ ಮುನಿಗಳ ದೇಹಸಹಿತ ಜಂಗಮ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಇವೆರಡು ಗಾಢಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರ ‘ಸ್ಥಿರಪ್ರತಿಮೆ’ ಹೇಳಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜಂಗಮ ಸ್ಥಾಪರ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಅನ್ಯ ಕೆಲವರು ಅನ್ಯರೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ವಂದನೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಯಾರಿಗೆ ಅವಂತದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ ಮೇಣವಂತವೀರ್ಯ ಅವಂತಸುಖಿವೆ ।

ಸ್ಥಿರಸುಖಿ ಅಕರಿರಿಯಾಂ ಮತ್ತೆ ಕಮ್ಮಾರ್ಷಭಂಧಿವಿಯಾಕ್ತರಾಗಿರುವರು ॥ ೧೬ ॥

ನಿರುಪಮ ಅಚಲ ಆಷ್ಟೋಭ ಮೇಣಂಗಮರೂಪದಿಂ ನಿಮಾರಫಿತರಿದ್ದು ।

ಸ್ಥಿರವಿರುವ ಸಿದ್ಧಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರೂಪ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಂದರಿ ॥ ೧೭ ॥

ಪ್ರಶ್ನೆ :— ಇದಂತೂ ಪರಮಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಷಾಣಾದಿಗಳ ಪ್ರತಿಮೆಯ ವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅದು ಹೀಗೆ ?

ಉತ್ತರ :— ಆ ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮತಾಂಶದ ಭೇದದಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರದಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಪರಮಾರ್ಥರೂಪವಿದೆ ಅದನ್ನೇ ಸೂಚಿತವಾದುತ್ತದ್ದರೆ ಆದು ನಿಬಂಧದಿದೆ. ಹೇಗೆ ಪರಮಾರ್ಥರೂಪ ಆಕಾರ ಹೇಳಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಕಾರರೂಪ ವ್ಯವಹಾರವಿದ್ದರೆ ಆ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿವಿದೆ; ವ್ಯವಹಾರೀ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಇದು ಕೂಡ ವಂದನೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಸ್ವಾಧ್ಯಾದ ಸ್ವಾಯಂದಿಂದ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲಾದ ಪರಮಾರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಏರೋಧವಿಲ್ಲ. || ೧೮-೧೯ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನಪ್ರತಿಮೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಲಾಯಿತು.

೪) ಈಗ ದರ್ಶನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ದಂಸೇಜಿ ಮೋಕ್ಷಮಗ್ಗಂ ಸಮೃತ್ತಂ ಸಂಜಮಂ ಸುಧಮೃಂ ಚ |
ಉಗ್ಗಂಧಂ ಕಾಣಮಯಂ ಜಿಣಮಗ್ಗೀ ದಂಸಣಂ ಭಣೀಯಂ || ೧೪ ||**

**ದರ್ಶಯಿತಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಂ ಸಮೃಕ್ತ್ಯಂ ಸಂಯಮಂ ಸುಧಮರ್ಗಂ ಚ |
ನಿಗ್ರಂಧಂ ಜಾಳಿನಮಯಂ ಜಿನಮಾರ್ಗೀ ದರ್ಶನಂ ಭಣಿತವಾ || ೧೫ ||**

ಅಥರ್ :— ಯಾವುದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಅದು ‘ದರ್ಶನ’ವಿದೆ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಅದು ಸಮೃಕ್ತ್ಯ ಎಂದರೆ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಕ್ರಿಯಾನಲಕ್ಷಣದ ಸಮೃಕ್ತ್ಯಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಸಂಯಮ ಎಂದರೆ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವು ಒದು ಮಹಾವ್ರತ, ಒದು ಸಮಿತಿ, ಮಹಾರೂಪಗ್ರಹಿ ಹೀಗೆ ತದಿನೂರು ಪ್ರಕಾರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯರೂಪವಿದೆ, ಸುಧಮರ್ಗ ಎಂದರೆ ಉತ್ತಮಾ-ಕ್ವಮೆ ಮೊದಲಾದ ದರ್ಶಕ್ಯಣ ಧರ್ಮರೂಪವಿದೆ, ನಿಗ್ರಂಧರೂಪವಿದೆ ಅದು ಬಾಹ್ಯಭ್ಯಂಕರ ಪರಿಗ್ರಹರಹಿತವಿದೆ, ಜಾಳಿನಮಯವಿದೆ ಅದು ಜೀವ-ಆಜಿವ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥದ್ದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ‘ನಿಗ್ರಂಧ’ ಮತ್ತು ‘ಜಾಳಿನಮಯ’ ಇವೆರಡು ವಿಶೇಷಣಗಳು ದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಇರುತ್ತವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ದರ್ಶನವಿದೆ ಅದು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿತೂ ಇದರ ಮೂಲಿರ್ಥ ನಿಗ್ರಂಧವಿದೆ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗವು ಜಾಳಿನಮಯವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮುಖಿಯೆ ರೂಪವನ್ನು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ‘ದರ್ಶನ’ವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ರೂಪದ ಶ್ರದ್ಧಾರೂಪ ಸಮೃಕ್ತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ‘ದರ್ಶನ’ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಪರಮಾರ್ಥರೂಪವಾದ ‘ಅಂಶರಂಗ ದರ್ಶನ’ವಂತೂ ಸಮೃಕ್ತ್ಯವಿದೆ. ಮತ್ತು ‘ಬಾಹ್ಯ’ ಅದರ ಮೂಲಿರ್ಥಯು ಜಾಳಿನಸಹಿತವಾಗಿ ಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ ನಿಗ್ರಂಧರೂಪವು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮುಖಿಯೆ

ತೋರಿಸುವುದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನು ಸಮೃಕ್ತ್ಯ ಶಂಯಮ ಸುಧಮರ್ಗ ಅದರಂತೆ |

ನಿಗ್ರಂಧ ಜಾಳಿನಮಯವನು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವೆನ್ನ ವರು || ೧೬ ||

ರೂಪವಿದೆ ಅದು ‘ದರ್ಕನ’ವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಮತದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ದರ್ಕನವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತುಸಿದ್ಧವಿದೆ. || ೧೪ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಹ ಪುಲ್ಲಂ ಗಂಥಮಯಂ ಭವದಿ ಯಂ ಕೀರಂ ನ ಶ್ರಿಯಮಯಂ ಚಾವಿ |
ತಹ ದಂಸಣಂ ಹೀ ಸಮೃಂ ಕಾಣಮಯಂ ಹೋಜಿ ರೂಪತ್ವಂ || ೧೫ ||

ಯಥಾ ಪ್ರಷ್ಟಂ ಗಂಥಮಯಂ ಭವತಿ ಸ್ವಾಂತಿಂ ಹೀರಂ ತತ್ತ ಘೃತಮಯಂ ಚಾಷಿ |
ತಥಾ ದರ್ಕನಂ ಹೀ ಸಮೃಂ ಜಾಳನಮಯಂ ಭವತಿ ರೂಪಸ್ಥಾನಾ || ೧೬ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಷ್ಟವು ಗಂಥಮಯವಿದೆ, ಹಾಲು ಘೃತಮಯವಿದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ದರ್ಕನ ಎಂದರೆ ಮತದಲ್ಲಿ ಸಮೃಕ್ತವಿದೆ. ಆ ದರ್ಕನದ ಅಂತರಂಗವಂತೊ ಜಾಳನಮಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯರೂಪಸ್ಥಾವಿದೆ—ಮುನಿಯ ರೂಪವಿದೆ ಅದರಂತೆ ಉತ್ಪಾದಿಸ್ತು ಇಲ್ಲವಕೇ, ಆಯಿರ್ಕೆಯ ರೂಪವಿದೆ.

ಭಾಷಾರ್ಥ :—‘ದರ್ಕನ’ ನಾಮವು ಮತದ್ವಿದೆಯಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠದರ್ಕನದಲ್ಲಿ ಮುನಿ, ಶ್ರವಕ ಮತ್ತು ಆಯಿರ್ಕೆಯದಂಥ ಬಾಹ್ಯವೇಷ ಹೇಳಿದೆ ಅದನ್ನು ‘ದರ್ಕನ’ವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಇದರ ಕ್ರಿಧೆಯನ್ನು ‘ಅಂತರಂಗದರ್ಕನ’ವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಇವೆರಡೂ ಜಾಳನಮಯವಿದ್ದು, ಯಥಾರ್ಥ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ರೂಪದ ಸಮೃಕ್ತಪು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಗಂಥದ ಮತ್ತು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಘೃತದ ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಯಾಕ್ರವಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ದರ್ಕನದ ರೂಪ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯಮತದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲದೊಡಿದಿಂದ ಜಿನಮತದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಾಸದ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅನ್ಯಥಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದು ಕಲ್ಪಾಣರೂಪವಿಲ್ಲ, ಸಂಸಾರದ ಕಾರಣವಿದೆ. || ೧೭ ||

೨) ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಜಿನಚಿಂಬದ ನಿರೂಪಣೆ ನಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಜಿನಚಿಂಬಂ ಕಾಣಮಯಂ ಸಂಜಮಸುದ್ಧಂ ಸುವೀಯರಾಯಂ ಇ |

ಜಂ ದೇಜ ದಿಕ್ಷಾಸಿಕಾ ಕಮ್ಮಕ ಯಾಕಾರಣೇ ಸುದಾಂ || ೧೮ ||

ಜಿನಚಿಂಬಂ ಜಾಳನಮಯಂ ಸಂಯಮಕುದ್ಧಂ ಸುವಿಶರಾಗಂ ಇ |

ಯತ್ ದದಾತಿ ದೀಕ್ಷಾಸ್ತೇ ಕಮ್ಮಕ್ಯಯಾಕಾರಣೇ ತುದ್ದೇ || ೧೯ ||

ಹೇಗೆ ಪ್ರಷ್ಟ ಗಂಥಮಯವಿರುವುದು ಮತ್ತೆ ಕ್ಷೇರ ಘೃತಮಯವಿರುವುದು |

ಯಾಗೆ ದರ್ಕನವು ಸಮೃಗ್ರಾ ನಮಯ ಮೇಂಜ್ಯಾ ವ್ಯದಲಿ ರೂಪಸ್ಥಿರುವುದು || ೨೦ ||

ಜಿನಚಿಂಬವಿದೆಯದು ಜಾಳನಮಯ ಶಂಯಮ ಕಂಡು ಶುವಿಶರಾಗವಿದೆ |

ತಾನರು ದೀಕ್ಷಾ-ಕ್ರಿಕ್ಕ ಕ್ರಿಕ್ಕ ಕ್ರಿಕ್ಕ ವ್ಯದಲಿ ಕಮ್ಮಕ್ಯಯಾಕಾರಣವಿದೆ ಕುದ್ದುವಿದೆ || ೨೧ ||

ಅಧ್ರ : — ಜನಬಿಂಬವು ಜಾಲನಮಯವಿದೆ, ಸಂಯಮದಿಂದ ಶುದ್ಧವಿದೆ, ಅತಿಕರುಕರ ವಿಶರಾಗವಿದೆ, ಕಮರ್ಕ್ವಯಿದ ಕಾರಣವಿದೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧವಿದೆ. ಅದು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾಧ್ರ : — ಅದು 'ಜನ' ಎಂದರೆ ಅರಹಂತ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಹಾಗೆಯೇ ಮನ್ಮಿಷಲು ಯೋಗ್ಯವಿರುವವರು ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ದೀಕ್ಷೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರತದ ಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದರೆ ನೃತದ ವಿಧಾನ ತಿಳಿಸುವುದು, ಇವೆರಡನ್ನು ಭವ್ಯ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದುದಿಂದ ೧) ಸೂದಲಂತೂ ಆ ಆಚಾರ್ಯರು ಜಾಲನಮಯರಿರಬೇಕು, ಅವರಿಗೆ ಜನ ಸೂತ್ರದ ಜಾಲನವಿರಬೇಕು, ಜಾಲನವಿಲ್ಲದೆ ಯಥಾಧ್ರ ದೀಕ್ಷೆ-ಶಿಕ್ಷೆ ಹೇಗಾಗುವುದು? ೨) ಸ್ವಯಂ ಸಂಯಮದಿಂದ ಶುದ್ಧಿರಬೇಕು, ಒಂದುನೇಳಿ ಹಿಗಿರಿದ್ದಾರೆ ಅನ್ಯರನ್ನು ಸಂಯಮದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ೩) ಅತಿಕರು = ವಿಶರಾಗಿರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಳಾಯ ಸಹಿತಿದ್ದರೆ ಆಗ ಯಥಾಧ್ರ ದೀಕ್ಷೆ-ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಅದುದಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಜಿನರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೧೬ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತಸ್ಮಿಯ ಕರಹ ಪಣಾಮಂ ಸವ್ಯಂ ಪುಜ್ಞಂ ಚ ವಿಣಯ ವಚ್ಛಲಂ ।

ಜಸ್ಮಿಯ ದಂಸಣ ಜಾಣಂ ಅತ್ಯಿ ಧುವಂ ಚೀಯಣಾಭಾವೋ || ೧೭ ||

ತಸ್ಮಿ ಚ ಕುರುತ ಪ್ರಕಾಮಂ ಸವಾರಂ ಪೂಜಾಂ ಚ ವಿಸಯಂ ನಾಪ್ನಲ್ಯನ್ ।

ಯಂತ್ಯ ಚ ದರ್ಶನಂ ಜಾಲನಂ ಅಸ್ತಿ ಧುವಂ ಚೀತನಾಭಾವಃ || ೧೮ ||

ಅಧ್ರ : — ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರೌಪ್ರೇರ್ತ ಜನಬಿಂಬಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಮ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ವಿನಯ ಮಾಡಿ, ವಾಪ್ಸಿಲ್ಯ ಮಾಡಿ, ಏಕಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಧುವ ಎಂದರೆ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ದರ್ಶನ-ಜಾಲನಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಚೀತನಾಭಾವವಿದೆ.

ಭಾವಾಧ್ರ : — ದರ್ಶನ-ಜಾಲನಮಯ ಹಾಗೂ ಚೀತನಾಭಾವಸಹಿತ ಜನಬಿಂಬವೆಂದರೆ ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಇಲ್ಲಿ ಪರಮಾಧರವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಜಡಪ್ರತಿಬಿಂಬದ ಗೊಣತೆಯಿದೆ. || ೧೯ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತವವಯಗುಕ್ಷೇಪಿಂ ಸಂದೋಽಂ ಜಾಣದಿ ಪಿಚ್ಯೇಜಿ ಸುದ್ಧಸಮೃತಂ ।

ಅರಹಂತಮುದ್ಧ ಶಿಸಾ ದಾಯಾರಿಂ ದಿಕ್ಷಸಿಕಾಂ ಯ || ೨೦ ||

ಅದಕೆ ನಮನ ವಾಟಿರಿ ಶರ್ವವಿಧ ಶೂಕೆ ವಿನಯ ವಾತಲ್ಯ ವಾಟಿರಿ |

ಇದಕೆ ವಿಕ್ರಯದಿ ದರ್ಶನ-ಜಾಲನಗಳಿಂದ್ ಚೀತನಾಭಾವವಿರುವುದು || ೨೧ ||

ತಷ್ಣೋಪ್ರತಗುಣಗಳಿಂ ಕುದ್, ತೀವ್ರದು ನೋಳ್ಳಿದು ಕುದ್ಸಮರ್ಪಕ್ತಿಂದ |

ಉಪಕರಿಸುವುದು ದೀಕ್ಷೆ-ಶಿಕ್ಷೆಗಳವಿತ್ತದೇ ಅರಹಂತ ಮುದ್ರೆಯಿದೆ || ೨೨ ||

ತಪ್ರೋವರತಗುಹ್ಯೇ ಶುದ್ಧಃ ಜಾನಾತಿ ಪಶ್ಯತಿ ಶುದ್ಧಸಮೃತ್ಯನ್ವಾ |
ಅರ್ಥನ್ಯಾದಾರ ನಿಷಾ ದಾತ್ರಿಃ ದೀಕ್ಷಾಶಿಕ್ಷಾಭಾಂ ಚ || ೧೮ ||

ಅಧರ :—ಯಾರು ತಪ, ವರತ ಮತ್ತು ಗುಣ ಎಂದರೆ ಉತ್ತರಗುಣಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ, ಸಮೃಗ್ಂಜ್ಞನದಿಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಸಮೃಗ್ಂಶನದಿಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ನಾನೇದುತ್ತಾರೆ ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಶುದ್ಧಸಮೃತ್ಯವಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಜಿನಬಿಂಬರು ಆಚಾಯರಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ದೀಕ್ಷೆ-ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವಂಥು ಅರಹಂತರ ಮುದ್ರೆಯಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಜಿನಬಿಂಬವಿದೆ ಅದು ಜಿನಮುದ್ರೆಯೇ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜಿನಬಿಂಬದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಲಾಯಿತು. || ೧೯ ||

೧) ಈಗ ಜಿನಮುದ್ರೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳತ್ತಾರೆ,—

ದಧಸಂಜಮಮುದ್ದಾವ ಇಂದಿಯಮುದ್ದಾ ಕಣಾಯದಿಧಮುದ್ದಾ |
ಮುದ್ದಾ ಇಹ ಜಾಣಾವ ಜಣಮುದ್ದಾ ಖರಿಸಾ ಭಣೆಯಾ || ೨೦ ||

ದೃಢಸಂಯಮಮುದ್ದರಯಾ ಇಂದಿಯಮುದ್ದಾ ಕಣಾಯದಿಧಮುದ್ದಾ |
ಮುದ್ದಾ ಇಹ ಜಾಳನೇನ ಜಿನಮುದ್ದಾ ಈದ್ವರೀ ಭಣೆತಾ || ೨೧ ||

ಅಧರ :—ದೃಢ ಎಂದರೆ ಪಜ್ಞದಂತೆ ಆಲುಗಾಡಿಸಿದರೂ ಆಲುಗಾಡದಂಥ ಸಂಯಮ ಎಂದರೆ ಇಂದಿಯ-ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪಟ್ಟಾಜೀವ ನಿಕಾಯಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಯಮ ರೂಪದ ಮುದ್ರೆಯಂದಂತೂ ಬಹು ಇಂದಿಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಕವಿದೆ ಅವುಗಳ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡುವುದು ಇದು ಇಂದಿಯಮುದ್ರೆಯಿದೆ, ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಯಮದ ಮುಖಾಂತರವೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಣಾಯಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದಂಥ ಕಣಾಯದೃಢಮುದ್ರೆಯಿದೆ, ಅದರಂತೆ ಜಾಳನವನ್ನು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದು ಹಿಗೆ ಜಾಳನದ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಸ್ತ ಬಾಹ್ಯ ಮುದ್ದರಗಳು ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ‘ಜಿನಮುದ್ರೆ’ ಯಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—೧) ಯಾರು ಸಂಯಮಸಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ೨) ಯಾರ ಇಂದಿಯಗಳು ವಶದಲ್ಲಿವೆ, ೩) ಕಣಾಯಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ೪) ಜಾಳನವನ್ನು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಿರುವಂಥ ಮುನಿಯೇ ‘ಜಿನಮುದ್ರೆ’ಯಿದ್ದಾನೆ. || ೨೨ ||

೨) ಈಗ ಜಾಳನದ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಸ್ಥಿರಸಂಯಮಮುದ್ದೆ ಶಂಧಿಯಮುದ್ದೆ ಕಣಾಯನಿರೋಧಮುದ್ದೆ |

ಈ ರೀತಿಯ ಮುದ್ರೆ ಜಾಳನದಿಂ ನಿಷ್ಪತ್ತವಿದ್ದರನೆ ಜಿನಮುದ್ರೆಯನ್ನುವರು || ೨೩ ||

ಸಂಜವನಂಜುತ್ತಸ್ಯ ಯ ಸುರ್ಪೂಣಣಜೋಯಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಮಗ್ನಸ್ಯ ।
ಣಾಣೇಣ ಲಹದಿ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ತಮ್ಮಾ ಣಾಣಂ ಚ ಣಾಯವ್ಯಂ ॥ ೭೦ ॥

ಸೆಂಯೆನುಸಂಯುಕ್ತಸ್ಯ ಚ ಎಸುಧಾಯನಯೋಗ್ಯಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಸ್ಯ ।
ಜಾಳನೇನ ಅಭಶೇ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ತಣ್ಣತ್ತೋ ಜಾಳನಂ ಚ ಜಾಳತವ್ಯವೂ ॥ ೭೦ ॥

ಅಧ್ಯ:—ಸಂಯುವದಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ಆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಯಯೋಗ್ಯ-ತಿಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಗುರಿಯು ತಮ್ಮ ನಿಜಸ್ವರೂಪವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಜಾಳನದ ನುಖಾಂಶರ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜಾಳನವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಭಾವಾಧ್ಯ:—ಸಂಯುವನನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿದ್ದರೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಜಾಳನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ॥ ೭೦ ॥

ಈಗ ಇದನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಾಂಶದ ನುಖಾಂಶರ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ,—

ಜಹ ಇವಿ ಲಹದಿ ಹು ಲಕ್ಷ್ಯಂ ರಹಿಂ ಕಂಡಸ್ಯ ವೇಜ್ಯಯವಿಹಿಂಸೋ ।

ತಹ ಇವಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಿ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಅಣ್ಣಾಂ ಮೋಕ್ಷಮಗ್ನಸ್ಯ ॥ ೭೧ ॥

ತಥಾ ನಾಷಿ ಅಭಶೇ ಸ್ವರ್ಪಂ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ರಹಿತಃ ಕಾಂಡಸ್ಯ ವೇಧಕವಿಹಿಂಸಃ ।

ತಥಾ ನಾಷಿ ಲಕ್ಷ್ಯಯತಿ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಅಜಾಳಾಸಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಸ್ಯ ॥ ೭೧ ॥

ಅಧ್ಯ:—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಭೇದಿಸುವಂಥ (ಭೇದಕನು) ಆ ಬಾಣದಿಂದ ರಹಿತನಿರುವಂಥ ಯಾವ ಪುರುಷನಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಕಾಂಡ ಎಂದರೆ ಧನುಷ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ದರೆ ಅವನು ಲಕ್ಷ್ಯ ಎಂದರೆ ಗುರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಳನದಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಅಜಾಳಾನಿಯಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ದರ್ಶನ-ಜಾಳನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪವಾದ ಆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಎಂದರೆ ಸ್ವಲಕ್ಷಣದಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯ ಸಂಯುವನಂಜುಕ್ತವಾದಾ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಲಕ್ಷ್ಯಯೋಗ್ಯಗುರಿಯಂ ।

ಕಾಳವದಿಂ ಪಡೆಯಲಾಗುವುದರಿಂ ಲಕ್ಷ್ಯಕಾಗಿ ಜಾಳನವನು ತಿಳಿವುದು ॥ ೭೧ ॥

ಹೇಗೆ ಕರ ಮೇಣಾಂ ಪರಭಾಃ ಪರಿಭ್ರಂಧ ವೇರಕನು ಗುರಿಯ ಪಡೆಯನು ।

ಹಾಗೆ ಆಜಾಳನಿಯು ಲಕ್ಷ್ಯತ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಲಕ್ಷ್ಯವನು ಪಡೆಯಲಾರನು ॥ ೭೧ ॥

೧ ‘ಸುಧಾಯಯೋಗಸ್ಯ’ದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶ್ರೀಮತ ಧಾರ್ಮಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವನ್ನು ಇದೆ. ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ.
೨ ‘ವೇಧ್ಯಕ’ವೆಂದು ಪಾಠಾಂಶರವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಧನಸ್ಯಧಾರಿಯು ಧನಸ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ದರೆ ವಾತ್ಮ ‘ಭೈದಕ’ನು ಆ ಬಾಣದಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ದರೆ ಗುರಿಯನ್ನು ವಾಪ್ರಸ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಮೋಕ್ಷವಾಗಿದೆ ಗುರಿಯನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗಿದೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಪರಮಾತ್ಮರೂಪದ ಗುರಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಬಾಣದಿಂದ ಭೇದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. || ೨೮ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನ-ವಿನಯ ಸಂಯುಕ್ತನಾದ ಪುರುಷನಿದ್ದರೆ ಅವನೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ವಾಪ್ರಸ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಬಾಣಂ ಪುರಿಸಸ್ತ ದವದಿ ಲಹದಿ ಸುಪುರಿಸೋ ವಿ ವಿಣಯಸಂಜುತ್ತೋ |

ಬಾಣೋ ಲಹದಿ ಲಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷಂತೋ ಮೋಕ್ಷಮಗ್ನಸ್ತ || ೨೯ ||

ಜ್ಞಾನಂ ಪುರುಷಸ್ಯ ಭವತಿ ಲಭತೇ ಸುಪುರುಷೋಽಃ ವಿನಯಸಂಯುಕ್ತಃ |

ಜ್ಞಾನೇನ ಲಭತೇ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಯಯನ್ ಮೋಕ್ಷವಾಗಾಸ್ಯ || ೨೯ ||

ಅರ್ಥ :— ಜ್ಞಾನವು ಪುರುಷನಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷನೇ ವಿನಯಸಂಪನ್ಮೂಲಿಸಿದ್ದರೆ ಆವನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಾಪ್ರಸ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಯಾವಾಗ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಾಪ್ರಸ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಆ ಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರವೇ ಮೋಕ್ಷವಾಗಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಎಂದರೆ ‘ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ’ವನ್ನು ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತ-ನೋಡುತ್ತ-ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ವಾಪ್ರಸ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಜ್ಞಾನವು ಪುರುಷನಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷನೇ ವಿನಯವ್ಯಾಪ್ತಿಸಿದ್ದರೆ ಆವನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಾಪ್ರಸ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಆ ಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿಯೇ ಶಾಂತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಿನಯದ ಮುಖಾಂತರ ಜ್ಞಾನದ ವಾಪ್ರಸ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಶಾಂತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷ ವಾಪ್ರಸ್ತವಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ— ಇಲ್ಲಿ ಯಾವನು ವಿನಯರಹಿತನಿದ್ದಾನೆ, ಯಾಥಾರ್ಥ ಸಂತೃಪದದಿಂದ ಚ್ಯಾತನಿದ್ದಾನೆ, ಭೃಷ್ಪನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಆವನ ನಿರ್ವೇಧವಿದೆಯಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. || ೨೯ ||

ಮತ್ತೆ ಇದನ್ನೇ ದೃಢ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಮಂಬಿಧಳುಹಂ ಜಸ್ತ ಧಿರಂ ಸುದಗುಣ ಬಾಣಾ ಸುಅಶ್ಚಿ ರಯಂತ್ರಂ |

ಪರಮತ್ತಬದ್ದುಲಕ್ಷ್ಯೋ ಇವಿ ಚುಕ್ಕದಿ ಮೋಕ್ಷಮಗ್ನಸ್ತ || ೩೦ ||

ಜ್ಞಾನ ಪುರುಷನಿಗಬ್ದಿದ್ದು ಪುರುಷ ವಿನಯಿಯಿದ್ದರೆ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆವನು |

ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವಾಗಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಯವನು ಪಡೆಯುವನು || ೩೦ ||

ಯಾರಿಗೆ ಮತಿಜಾಸ ಸ್ತುರ, ಕೃತದಾರ ರತ್ನತ್ಯರೂಪ ಸುಭಾಷಪಿದೆ |

ಪರವಾರ್ಥ ಶಂಭಂಥ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿದೆಯುವರು ಮೋಕ್ಷವಾಗಿದಿಂ ಜ್ಯುತರಾಗರು || ೩೦ ||

ಮತಧನುಯೆರ್ಥಸ್ಯ ಸ್ಥಿರಂ ತುತಂ ಗುಣಃ ಬಾಣಾಃ ಸುಸಂತಿ ರತ್ನತ್ರಯುಂ ।
ಪರಮಾಂತ್ರಬದ್ಧಲಕ್ಷ್ಯಃ ನಾಷಿ ಸ್ವಲತಿ ವೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಸ್ಯ ॥ ೨೫ ॥

ಅಥ:—ಯಾವ ಮುನಿಯ ಮತಿಜ್ಞಾನರೂಪದ ಧನುಷ್ಯವು ಸ್ಥಿರವಿದೆ, ತುತಜ್ಞಾನರೂಪದ ಗುಣ ಎಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಂಚವಿದೆ, ರತ್ನತ್ರಯರೂಪದ ಉತ್ತಮ ಬಾಣವಿದೆ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪ ನಿಜಕುದ್ದಾತ್ಮಕು ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಬಂಧರೂಪವಾದ ಲಕ್ಷ್ಯವಿದೆ, ಆ ಮುನಿಯು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಪ್ಸಿಸಿಕೊಳ್ಳವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾಧ:—ಧನುಷ್ಯದ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳು ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ದೊರಕಿದಾಗ ಗುರಿಯು ತಪ್ಪಿಯೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮುನಿಗೆ ವೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ದೊರಕಿದಾಗ ಅವನು ವೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಸಾಧನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಇದು ಜ್ಞಾನದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿದೆ, ಆದರದಿಂದ ಜೀವನವುದ ಆನುಸಾರವಾಗಿ ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಚಾಳ್ಳಿಗಳ ನಿಶಯ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೬ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನದ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಉ) ಈಗ ದೇವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸೋ ದೇವೋ ಜೋ ಅತ್ಯಂ ಧರ್ಮಂ ಕಾಮಂ ಸುದೇಷ ಜಾಣಂ ಚ ।

ಸೋ ದೇಷ ಜಸ್ಯ ಅತ್ಯಿ ದು ಅತ್ಯೋ ಧರ್ಮೋ ಯ ಪವ್ದಜ್ಞಾ ॥ ೨೭ ॥

ಸಃ ದೇವಃ ಯಃ ಅಥಂ ಧರ್ಮಂ ಕಾಮಂ ಸುದದಾತಿ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ।

ಸಃ ದದಾತಿ ಯಸ್ಯ ಅಸ್ತಿ ತು ಅಥಃ ಧರ್ಮಃ ಚ ಪ್ರವರಜ್ಞಾ ॥ ೨೭ ॥

ಅಥ:—ಯಾವನು ಅಥ ಎಂದರೆ ಧನ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾಮ ಎಂದರೆ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿನಯವಾದಂಥ ಭೋಗ ಹಾಗೂ ವೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಾದ ಜ್ಞಾನ ಇವು ನಾಲ್ಕುನ್ನೂ ಕೊಡುವವನಿಗೆ ‘ದೇವ’ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ವಸ್ತುವು ಯಾವನ ಹತ್ತಿರ ಇದೆ ಅದನ್ನು ಅವನು ಕೊಡುವನು ಮತ್ತು ಯಾವನ ಹತ್ತಿರ ಆ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ ಅವನು ಹೇಗೆ ಕೊಡುವನು? ಈ ನಾನ್ಯಾಯದಿಂದ ಧರ್ಮ, ಅಥ, ಸ್ವಾರ್ಥಾರ್ಥಿಗಳ ಭೋಗ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಸುಖದ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದರೆ ದಿಕ್ಷೆಯು ಯಾವನ ಹತ್ತಿರ ಇದೆ ಆವನನ್ನು ‘ದೇವ’ನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೨೭ ॥

ಈಗ ಧರ್ಮಾರ್ಥಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆವನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳವುದರಿಂದ ದೇವಾದಿಕರ ಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ,—

ಯಾವನು ಸುರಿತಿ ಧರ್ಮ ಅಥ ಕಾಮ ಜ್ಞಾನ ಕೊಡುವವವ ದೇವನಿಹನು ।

ಉ ವಶ್ವಾರ್ಥಿದ್ವಿವನೀಯುವವದು ಧರ್ಮ ಅಥ ದಿಕ್ಷೆಯಿಂದು ಕೊಡುವವನು ॥ ೨೮ ॥

ಧರ್ಮೋ ದಯಾವಿಸುದ್ದೋ ಪವ್ಯಜ್ಞ ಸಪ್ತನಂಗಪರಿಚತ್ತಾ |

ದೇವೋ ವರಗಯಮೋಹೋ ಉದಯಕರೋ ಭವ್ಯಜೀವಾಣಂ || ೨೫ ||

ಧರ್ಮಃ ದಯಾವಿಶುದ್ಧಃ ಪರವರಜ್ಞ ಸರ್ವಸಂಗಪರಿಕೃತಾ |

ದೇವಃ ವೃಪಗತನೋಹಃ ಉದಯಕರಃ ಭವ್ಯಜೀವಾಣಾಮಃ || ೨೬ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವುದು ದಯೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ ಅದು ಧರ್ಮವಿದೆ, ಯಾವುದು ಸಮಸ್ತಪರಿಗ್ರಹಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ ಅದು ಪ್ರವರ್ಚಿಯಿದೆ, ಯಾವನ ಮೋಹನ ಸಪ್ತನಾಗಿ ಹೊಗಿದೆ ಅವನು ದೇವನಿಡ್ಲಾನೆ. ಅವನು ಭವ್ಯಜೀವರುಗಳ ಉದಯವನ್ನು ಮಾಡುವಂಥವನಿಡ್ಲಾನೆ.

ಭಾಬಾರ್ಥ :—ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಮತ್ತು ಮೋಹಕ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷನ ಪ್ರಯೋಜನಗಳವೆಯೆಂಬುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ ಅವರಿಗೆ ಸಲುವಾಗಿ ಪುರುಷನು ಯಾರಿಗೋಈ ವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಯಾವನ ಹತ್ತಿರ ಯಾವ ಸನ್ಮಿಳಿಸಿದೆ ಅದನ್ನು ಅವನು ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುವನೆಂಬುದು ಸ್ವಾಯಿಸಿದೆ, ಅದರಿ ಇಲ್ಲದವನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡುವನು? ಅದುದರಿಂದ ಈ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಜನ ದೇವರಿಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮವನಂತಹ ಅವರಿಗೆ ದಯಾರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಅವರು ತೀರ್ಥಂಕರರಾಗಿ ಹೋದರು, ಆಗ ಧನದ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರ ಭೋಗದ ಪ್ರಾಷ್ಟ್ರಯಾಯಿತು, ಲೋಕ ಪೂಜ್ಯರಾದರು, ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಂಕರ ಪರಮಾಪದದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಥಿ, ಸಮಸ್ತ ಮೋಹದಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ಪರಮಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಕಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೋಹಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂಥ ತೀರ್ಥಂಕರ ಜಿರಿಡ್ಲಾರೆ, ಅವರೇ 'ದೇವ'ರಿಡ್ಲಾರೆ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಜನರು ಯಾರನ್ನು ದೇವರಿಂದು ಮನ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಹಗಳಲ್ಲಿ, ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲವರು ಹಿಂಸಕರಿಡ್ಲಾರೆ, ಕೆಲವರು ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿರಿಡ್ಲಾರೆ, ಮೋಹಿಗಳಿಡ್ಲಾರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಹೇಗಿರುವುದು? ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಾಮದ ಇಟ್ಟೆಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಿಂತ ಹೇಗೆ? ಜನ್ಮ, ಮರಣ ಸಹಿತವಾಗಿರುವವರಲ್ಲಿ ಮೋಹವು ಹೇಗಿರುವುದು? ಇಂಥ ದೇವರು ನಿಜವಾದ ಜನದೇವರೇ ಇಡ್ಲಾರೆ, ಅವರೇ ಭವ್ಯಜೀವರುಗಳ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರು ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕದೇವರಿಡ್ಲಾರೆ. || ೨೬ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೇವರಸ್ತರೂಪ ಹೇಳಲಾಯಿತು.

೬) ಈಗ ತೀರ್ಥದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ವಯಸಮೃತವಿಸುದ್ದೋ ಪಂಚೀಂದಿಯಸಂಜದೇ ಓರಾವೇಕ್ಷೇ |

ಜಾಣಿಲು ಮುಂಡೇ ತಿತ್ತೇ ದಿಕ್ಷಾ ಸಿಕ್ಷಾ ಸುಣಾ ಕೇಣ || ೨೭ ||

ಆ ದಯಾವಿಶುದ್ಧವದು ಧರ್ಮ ಶರ್ವಪರಿಗ್ರಹಪುಕ್ತವದು ದೀಕ್ಷೆಯಿದೆ |

ಆ ದೇವ ವೃಪಗತಮೋಹವಿದ್ದು ಭವ್ಯಜೀವ ಉದಯಕರವಿರುವದು || ೨೮ ||

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮಕ ವಿಶುದ್ಧ ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯಸಂಯಮುಕ್ತ ಮೇಣ್ಣಿರದೇಕ್ಷೆವಾದ |

ಆ ತೀರ್ಥದೇ ದೀಕ್ಷೆ-ಶೀಕ್ಷಿಕೂಪದ ಸ್ವಾನವಾಡಿ ಪರಿಶ್ರಾಗಿ ಮಾಗೆ ಮಾನಿ! || ೨೯ ||

ಮೃತಸಮೃಕ್ತಪ್ರವಿಶುದ್ಭೇಷಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂಯೋತೇ ನಿರವೇಷ್ಟೇ ।
ಸ್ವಾತು ನುನಿಸಿ ತೀರ್ಥೇ ದೀಕ್ಷಾರಿಕ್ಷಾಸುಸ್ವಾನೇನ ॥ ೨೬ ॥

ಅರ್ಥ :—ಮೃತ ಸಮೃಕ್ತಪ್ರವಿಶುದ್ಭೇಷಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂಯೋತೇ ನಿರವೇಷ್ಟೇ । ಸಹಿತ ಹಾಗೂ ನಿರವೇಷ್ಟೇ ಎಂದರೆ ಖ್ಯಾತಿ, ಲಾಭ, ಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ ಈ ಲೋಕದ ಘಳಿದ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥಾದಿಗಳ ಭೋಗದ ಅವೇಷ್ಟೇಯಂದ ರಹಿತವಾದಂಥ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ-ಕ್ಷಾರೂಪದ ಸ್ವಾನ ದಿಂದ ಪವಿತ್ರರಾಗಿರಿ !

ಭಾವಾರ್ಥ :—ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಕ್ರಿದ್ಭೂನಲಕ್ಷಣ-ಸಹಿತ, ಏದು ಮುಕಾಂತಗಳಿಂದ ಕುದ್ದ ಮತ್ತು ಏದು ಜಂದಿಯಗಳ ವಿವಯಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ-ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿವಯ ಭೋಗಗಳ ವಾಂಭೂತ್ಯಂದ ರಹಿತವಾದಂಥ ನಿರ್ವಾಲ ಅತ್ಯಾನ ಸ್ವಭಾವರೂಪವಾದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇಂಥ ಪ್ರೀರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೬ ॥

ಈ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಂ ದೇಮೃಲಂ ಸುಧಮೃಂ ಸಮೃತ್ತಂ ಸಂಜಮಂ ತಮಂ ಣಾಣಂ ।

ತಂ ತಿತ್ತಂ ಜಿಣಮಂಗ್ಗೇ ದವೇಽ ಜದಿ ಸತಿಭಾವೇಣ ॥ ೨೭ ॥

ಯಂತ್ರ ನಿರ್ವಾಲಂ ಸುಧಮರ್ಂ ಸಮೃಕ್ತಪ್ರಂ ಸಂಯಮಂ ತಪೋ ಜ್ಞಾನಸ್ವಾ ।

ತರ್ತ ತೀರ್ಥಂ ಜಿನಮಾಗೇ ಭವತಿ ಯಂದಿ ಕಾಂತಭಾನೇನ ॥ ೨೭ ॥

ಅರ್ಥ : ಜನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆ ನಿರ್ವಾಲ ಉತ್ತಮಸ್ವರೂಪ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಕ್ರಿದ್ಭೂನ ಉಕ್ತವಿಷ್ಠ ಕಂಕಾದಿಮಲಹಿತ ನಿರ್ವಾಲ ಸಮೃಕ್ತಪ್ರವಿಶುದ್ಭೇಷಿ ಹಾಗೂ ಜಂದಿಯ ಮನಸ್ಸಾಗಳನ್ನು ವರದಲ್ಲಿಧುವುದು, ಪಟ್ಟಕಾಯ ಜೀವಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಂಥ ಆ ನಿರ್ವಾಲ ಸಂಯಮ, ಮತ್ತು ಅನಶನ, ಅವರೂದಯ, ವೃತ್ತಿಪರಿಸಂಖ್ಯಾನ, ರಸಪರಿತಾಗ, ವಿವಿಕ್ತಕಯ್ಯಾಸನ, ಕಾರ್ಯಕ್ಲೇಕದಂಥ ಬಾಹ್ಯ ಆರು ಪ್ರಕಾರದ ತಪಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಕ್ಷಿತ್, ವಿವಯ, ಸ್ವಯಂಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಸ್ವಾಧಾರಣೆ, ಪ್ರಯತ್ನಗ್ರಂತಿ, ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಆರು ಪ್ರಕಾರದ ಅಂತರಂಗ ತಪಸ್ಸು ಹೀಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಕಾರದ ನಿರ್ವಾಲ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಜೀವ-ಅಜೀವ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನ ಇವು ‘ತೀರ್ಥ’ಗಳಿವೆ, ಇವು ಕೂಡ ಒಂದು ವೇಳೆ ಶಾಂತಭಾವಸಹಿತವಿದ್ದರೆ, ಕೇವಾಯ ಭಾವವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗ ನಿರ್ವಾಲ ತೀರ್ಥವಿವೆ, ಪಕ್ಷಂದರೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಇವು ಕೊರ್ತಾದಿಭಾವಸಹಿತವಿದ್ದರೆ ಮಲಿನತೆಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಾಲಕ್ಕಿಂತಿರುವ ಬಳಿಯಲಾರದು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಂತೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ‘ತೀರ್ಥ’ ಹೇಳಿದೆ, ಜನರು ಸಮುದ್ರ-ಸದಿಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಸ್ವಾನಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರರಾಗೆಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಆ ಶರೀರದ ಬಾಹ್ಯಮಲವು ಇವುಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಶರೀರದ ಒಳಗೆರುವ ಧಾರ್ಮಿ-ಖಾವಧಾರುಪದ ಅಂತರ್ವಾಲವು ಇವುಗಳಿಂದ

ಈ ವಿವೇರ ಸುಧಮರ್ ಸಮೃಕ್ತಪ್ರವಿಶುದ್ಭೇಷಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂಯೋತೇ ನಿರವೇಷ್ಟೇ ।
ಇವು ಶಾಂತಭಾವಯುಕ್ತವಿದ್ದರೆ ಜಿನಮಾರ್ಗದಲಿ ನಿರ್ವಾಲ ತೀರ್ಥವಿವೆ ॥ ೨೭ ॥

ಇಳಿದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಾವರಣ ನೊದಲಾದ ಕರ್ಮರೂಪದ ಮುಲ ಹಾಗೂ ಅಜ್ಞಾನ, ರಾಗ ದೈತ್ಯ-
ಮೋಹ ನೊದಲಾದ ಭಾವಕರ್ಮರೂಪದ ಮುಲಗಳು ಆತ್ಮನ ಅಂಶಕರ್ಮಗಳಿವೆ ಅವಂತೂ ಇತ್ಯಾಗಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಿ
ಕೂಡ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾಕಕರ್ಮರೂಪದ ಮುಲವು ತಗಲುವುದರಿಂದ
ಸಮುದ್ರ ನದಿ ನೊದಲಾದುವನ್ನು ಶೀಥಿಕೆವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುವುದು ಭಾರಂತಿಯಿದೆ. ಯಾವುದರಿಂದ ಪಾರಾಗು
ವುದು ಅದು, 'ಶೀಥಿ'ವಿದೆಯೆಂದು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಅದನ್ನೇ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರಿಂದ ಸಾರುಮಾಡುವು
ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೨೨ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶೀಥಿದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು.

೨೩) ಈಗ ಅರಹಂತರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಈಮೇ ತವಣೇ ಹಿ ಯ ಸಂದವ್ಯೇ ಭಾವೇ ಹಿ ಸಗುಣಪಜ್ಞಾಯಾ |
ಚಲುಣಾಗದಿ ಸಂಪದಿಮೇ ಭಾವಾ ಭವಂತಿ ಅರಹಂತಂ || ೨೪ ||

ನಾನ್ನಿ ಸಂಸಾರಪನಾಯಾಂ ಹಿ ಚ ಸಂದ್ರಷ್ಯೇ ಭಾವೇ ಚ ಅಸಗುಣಪಯಾರ್ಥಾಯಾ |
ಜ್ಯವನವೂಗತಿ ಸಂಪತ್ತ ಇಮೇ ಭಾವಾ ಭಾವಯೆಂತಿ ಅಹಂತನ್ | || ೨೫ ||

ಅಥ್ರ : —ನಾಮ, ಸ್ಥಾನ, ದ್ರವ್ಯ, ಭಾವ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಭಾವಗಳನ್ನೇ ಎಂದರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಿವೆ, ಇವು
ಅರಹಂತರನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ಸಗುಣಪಯಾರ್ಥಾಯಾಃ ಎಂದರೆ ಅರಹಂತರ ಗುಣ-ಪಯಾರ್ಥಾಯಾಗಳು
ಸಹಿತ ಹಾಗೂ ಚಲುಣಾ ಎಂದರೆ ಜ್ಯವನ ಮತ್ತು ಆಗತಿ ಕಾಗೂ ಸಂಪದವೆಂಬ ಈ ಭಾವಗಳು ಅರಹಂತರನ್ನು
ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿವೆ.

ಭಾವಾಥ್ರ : —ಅರಹಂತ ಶಬ್ದದಿಂದ ಒಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ
ಅಪರೆಲ್ಲರೂ ಅರಹಂತರಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲ ಶೀಥಿಕರ ಪದದ ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದ ಕಥನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ
ಹೆಸರು ನೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ— ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಾಮ ನೊದಲಾದವುಗಳ
ಪ್ರಪೃತಿಯು ಹೇಗೆದೆಯಿಂದರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ನಾಮವಿದೆ ಹಾಗೆ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು
ನಾಮನಿಕ್ಷೇಪವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಆಕಾರವು ಹೇಗೆದೆ ಆ ಆಕಾರದ ಕಾವ್ಯ-ಪಾಷಾಣಾದಿಗಳ
ಮುಂತಿರುವು ರಚಿಸಿ ಅದರ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ
ಮೊದಲಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಿದೆ ಅದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ಅವಸ್ಥೆ ಮುಖ್ಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ದ್ರವ್ಯವೆಂದು ಹೇಳು
ತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾನಂದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಯಿದೆ ಅದನ್ನು ಭಾವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ನಿಕ್ಷೇಪಗಳ
ಪ್ರಪೃತಿಯಿದೆ. ಅದರ ಕಥನವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ನಿಕ್ಷೇಪ-

ಎಂ ಸ್ಥಾಪನ ದ್ರವ್ಯ ಭಾವಗಳಿಂದಮುಳ್ಳಿದೆ ಸ್ವಕೀಯ ಪಯಾರ್ಥಾಯಾಗಳಿಂದ |

ನೇಮಂದಿಂದರ್ಥಂತರನು ತಿಳಿಯಬಹುದು ಆಗತಿ ಜ್ಯವನ ಪಂಪತ್ತಿಯಿಂ | || ೨೬ ||

೧ 'ಸಂಪರಿಮ'ವೆಂಬ ಪಾಠಪ್ರಸ್ತಾಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೨ 'ಸಗುಣಪಜ್ಞಾಯಾ' ಈ ಪದದ ಭಾವಯೆಯಲ್ಲಿ 'ಸ್ವಗುಣ ಪಯಾರ್ಥಾಯಾ' ಎಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ವಿಧಾನದಿಂದ ನಾಮು, ಸ್ತಾಪನಾ ದ್ರವ್ಯವನನ್ನು ಭಾವವೆಂದು ತಿಳಿಯದಿರುವುದು; ನಾಮವನನ್ನು ನಾಮವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಸ್ತಾಪನಾವನನ್ನು ಸ್ತಾಪನಾವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ದ್ರವ್ಯವನನ್ನು ದ್ರವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಭಾವವನನ್ನು ಭಾವವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಅನ್ಯವನನ್ನು ಅನ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅನ್ಯಭಾವಂತೂ ‘ವ್ಯಭಿಜಾರ’ ನಾಮದ ದೊಡ್ವವು ಬರುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ಮೂರಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜಪರಿಗೆ ಯಥಾರ್ಥ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಥನವಿದೆ. ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗಿ ನಿತ್ಯೇಸದ ಕಥನ ತಿಳಿಯಬಾರದು, ಇಲ್ಲಿಯಂತೂ ನಿತ್ಯಾಯಿನಯಾದ ಮುಖ್ಯತೀಯಿಂದ ಕಥನವಿದೆ ಆದು ಹೇಗೆ ಅರಹಂತರ ನಾಮವಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಗುಣಸಹಿತ ನಾಮವನನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ಸ್ತಾಪನಾ ಹೇಗೆ ಅವನ ದೇಹ ಸಹಿತ ಮುಕ್ತಿಯಿದೆ ಅದೇ ಸ್ತಾಪನೆಯಿಂದು ತಿಳಿಯುವುದು, ಹೇಗೆ ಅವನ ದ್ರವ್ಯವಿದೆ ಹಾಗೆ ದ್ರವ್ಯ ತಿಳಿಯುವುದು ನುತ್ತು ಹೇಗೆ ಅವನ ಭಾವವಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಭಾವ ತಿಳಿಯುವುದು. || ೨೮ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಕಥನವನ್ನೇ ಈಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಮವನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿ ತಾತ್ಪರೆ,—

ದಂಸಣ ಅಂತ ಕಾಸೇ ಮೋಕೋ ಇಟ್ಟುಟ್ಟ ಕಮ್ಮಬಿಂಧೇಣ |

ಉರುವಮಗುಣಮಾರೂಡೋ ಅರಹಂತೋ ಏರಿಸೋ ಹೋಜ್ | ೨೯ ||

ಂದರ್ಶನಂ ಅಸಂತಂ ಜ್ಞಾನಂ ಮೋಕ್ಷಃ ನಾಷ್ಯಾಪ್ತ ಕರ್ಮಬಂಧೇನ |

ನಿರುಪಮಗುಣಮಾರೂಡಃ ಅರಹಾ ಈದ್ಯತೋ ಭವತಿ | ೨೯ ||

ಅರ್ಥ :—ಅವರಿಗೆ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಇವಂತೂ ಅಸಂತವಿನೆ, ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಸಮಸ್ತಾಯ ಸದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಮತ್ತು ತಿಳಿಯುವುದಿದೆ, ಅಪ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ರುಷದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನತ್ಯದ ಮತ್ತು ಉದಯಾದ ವಿನತ್ಯಾಯಿನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಸಬಾರದು, ಕೇವಲಿಗಳಿಗೆ ಎಂಟೂ ಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಾತಾವೇದಧ್ಯಾಯದ ಅಸ್ವಾ ಮಾತ್ರ ಬಂಧವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸ್ತಿತಿ ಅನುಭಾಗರೂಪಬಂಧವಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಅಬಂಧತುಲ್ಯವೇ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಂಟೂ ಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧದ ಅಭಾವದ ಅಸ್ತ್ಯಾಯಿಂದ ಭಾವಮೋಕ್ಷವನಿಸಿಕೊಳ್ಳತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಉಪಮಾರಣಿಗಳಿಂದ ಆರೂಢಿತಾದ್ದರಿಂದ ಸಹಿತಿರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಭದ್ರಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಉಪಮಾರಣಿಗಳಿಗಳಿರುವವರು ಅರಹಂತರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕೇವಲ ನಾಮಮಾತ್ರವಾಗಿ ಅರಹಂತನಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಅರಹಂತನೆಂದು ಹೇಳಿವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಹಿತಿರಿದ್ದರೆ ಅವನ ದೇಹ ಅರಹಂತರಿಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. || ೨೯ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ—

ಷಾಂತ-ದರ್ಶನ ಅವಂತ ಮೇಣವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧನಾರ್ಥಿಂ ಮೋಕ್ಷವಿದೆ |

ಉ ನಿರುಪಮಗುಣಾರೂಡಾಗಿರುವಂತವರು ಅರಹಂತರಿರುವರು || ೨೯ ||

ಜರವಾಹಿಜಮ್ಮಮರಣ ಚಲಿಗಳಿಗಮಣ ಚ ಪುಣ್ಯಪಾಮಂ ಚ |
ಹಂತೂಣ ದೋಸಕಮ್ಮೇ ಹುಲು ತಾಣಮಯಂ ಚ ಅರಹಂತೋ || ೬೦ ||

ಜರಾವಾಷಾಧಿಜನ್ಮಮರಣ ಚತುರ್ಗತಿಗಮನಂ ಪುಣ್ಯಪಾಮಂ ಚ |
ಹತ್ಯಾ ದೋಸಕಮರ್ಣಣಿ ಭೂತಃ ಜಾಣನಮಯಾಜ್ಞಹನ || ೬೦ ||

ಅರ್ಥ : ಜರಿ-ಪ್ರದಾಧಿಸ್ತಿ, ವಾಷಾಧಿ ರೋಗ, ಜನ್ಮ-ಮರಣ, ಸೌಲಭ್ಯ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನ, ಪುಣ್ಯ-
ಪಾಮ ಮತ್ತು ದೋಸಗಳನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡುವಂಥ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ಕೇವಲಜಾಣನಮಯರಾಗಿ
ಅರಹಂತರಾದವರು ಆವರು ‘ಅರಹಂತ’ರಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : —ನೊದಲಿನ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿನೂ ಗುಣಗಳ ಸದ್ವಾದಿಂದ ಅರಹಂತ ನಾಮವನ್ನು ಹೇಳಿದ
ಮತ್ತು ಈ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ ದೋಸಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಅರಹಂತ ನಾಮವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ರಾಗ, ದೈವ, ಮುದ,
ಮೋಹ, ಅರತಿ, ಚಿಂತೆ, ಭಯ, ಸಿದ್ಧ, ವಿಷಾದ, ಖೀದ ಮತ್ತು ವಿಸ್ಯಯವಂದು ಈ ಕಸ್ತೊಂದು ದೋಸ
ಗಳಿಂತೂ ಫಾತಿಕಮರ್ಣದ ಉದಯವಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷ್ಣೆ, ಜನ್ಮ, ಜರಾ, ಮರಣ, ರೋಗ
ಮತ್ತು ಸ್ವೇದವಿಂದು ಈ ಸಳ್ಳಿ ದೋಸಗಳು ಅಭಾತಿ ಕರ್ಮದ ಉದಯವಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ. ಈ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ
ಜರಾ, ರೋಗ, ಜನ್ಮ, ಮರಣ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನದ ಅಭಾವ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಂತೂ ಅಭಾತಿ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದಾದ ದೋಸಗಳ ಅಭಾವವಿಂದು ತಿಳಿಯಾಗುವುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅಭಾತಿ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಈ ದೋಸಗಳನ್ನು
ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುವಂಥ ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಉದಯವ ಅಭಾವವು ಅರಹಂತರಿಗೆ ಇದೆ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದೈವ
ನೊದಲಾದ ದೋಸಗಳ ಅಭಾವವು ಫಾತಿಕಮರ್ಣದ ಅಭಾವದಿಂದ ಇದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :—ಅರಹಂತರಿಗೆ ಮರಣದ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯದ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ; ಮೊಕ್ಕಗಮನವಾಗುವ
‘ಮರಣ’ವು ಅರಹಂತರಿಗಿಂದ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಉದಯವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಅವುಗಳ ಅಭಾವ ಹೇಗೆ?

ಉತ್ತರ :—ಇಲ್ಲಿ ಮರಣವಾಗಿ ಬುನಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವಾಗುವಂಥ ‘ಮರಣ’ದ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಈ
ಕಥನವಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಮರಣವು ಅರಹಂತರಿಗೆ ಇಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಪುಣ್ಯಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವು
ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿಯ ಅವೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಂಥ ಪುಣ್ಯದ ಉದಯವ ಅಭಾವವಿಂದು ತಿಳಿಯಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಬಂಧದ
ಅವೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪುಣ್ಯದ್ವಾರಾ ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಸಾತಾವೇದನೀಯದ ಬಂಧವು ಅದು ಸ್ವಿತ್-ಅನುಭಾಗವಿಲ್ಲದೆ
ಅಂಥತ್ವಾನ್ವೇ ಇದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :—ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೇವಲಿಗೆ ಅಸಾತಾವೇದನೀಯದ ಉದಯವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ, ಅದರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ
ಹೇಗಿದೆ?

ಉತ್ತರ :—ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಅಸಾತಾದ ಉದಯವು ಆಕ್ಷಯಂತ ಮಂದ-ತೀರ ಮಂದ ಅನುಭಾಗವಿದೆ ಮತ್ತು
ಸಾತಾದ ಉದಯವು ಆಕ್ಷಯಂತ ತೀವ್ರ ಅನುಭಾಗವಿದೆ, ಅದರ ವರದಿಂದ ಅಸಾತಾವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯ
ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಲ್ಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಉದಯವಿಕ್ತ ಉದುರಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂಕ್ರಮಣರೂಪವಾಗಿ

ಜರಾವಾಷಾಧಿಜನ್ಮಮರಣ ಚತುರ್ಗತಿಗಮನರೂಪ ಪುಣ್ಯಪಾಮಗಳ |

ಶರಿರಪರಿಸಿ ದೋಸಕಮರ್ಣಗಳ ಜಾಣನಮಯರಾದ ಅರಹಂತರಾದರು || ೬೦ ||

ಸಾತಾರೂಪವಾಗಿ ಯೋಗಿತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನಂತಚಕ್ರಜ್ಞಯಸ್ಹಿತ ಸರ್ವ
ದೀರ್ಘವರ್ಣಿತ ಸರ್ವಜ್ಞ ವಿಶೇಷಾಗಿರ್ದಂತಿರಿ ಅವರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿಂದ ‘ಅರಹಂತ’ರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೨೦ ||

ಈಗ ಸಾಫ್ತಾಪನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಅರಹಂತರ ವಣಿನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಗುಣತಾಣಮಗ್ಗ ಹೇಣಿಂ ಯ ಪಜ್ಜತ್ತೀಪಾಣಬೀವಲಾಹೇಣಿಂ |

ತಾವಣ ಪಂಚವಿಹೇಣಿಂ ಪಣಯವ್ಯಾ ಅರಹಪುರಿಸನ್ | ೨೧ |

ಗುಣಸಾಫ್ತಾಪನಾಗರಣಾಭಃ ಚ ಪಯಾರಾಪ್ತಿಸಾರಣಜೀವಸಾಫ್ತಾನ್ಯಃ |

ಸಾಫ್ತಾಪನಾ ಪಂಚವಿಧ್ಯಃ ಪ್ರಹೇತವ್ಯಾ ಅರಹತ್ಪೂರುಷಸ್ಯ | ೨೧ |

ಅಧ್ರ್ಯ :—ಗುಣಸಾಫ್ತಾನ, ಮಾಗರಣಾಸಾಫ್ತಾನ, ಪಯಾರಾಪ್ತಿ, ಸಾರಣ ಮತ್ತು ಜೀವಸಾಫ್ತಾನವೆಂದು ಈ
ಸದು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅರಹಂತ ಪುರುಷರ ಸಾಫ್ತಾಪನೆ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡುವುದು ಅಧ್ಯವಾ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಕಾರಮಾಡ
ಬೇಕಾಗುವುದು.

ಭಾವಾಧ್ರ್ಯ :—ಸಾಫ್ತಾಪನಾನಿಷ್ಠೆಪದಲ್ಲಿ ಶಾಷ್ಟ್ರಪಾಣಾಣ ಮೊದಲಾದಪ್ಯಗಳೊಳಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುವುದನ್ನು
ಹೇಳಿದೆ ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯದ ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದ ಕಥನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗುಣಸಾಫ್ತಾನ ಮೊದಲಾದ
ಪ್ರಗಳಿಂದ ಅರಹಂತರ ಸಾಫ್ತಾಪನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. || ೨೧ ||

ಈಗ ನಿಶ್ಚಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತೇರಹಮೇ ಗುಣತಾಹೇ ಸಚ್ಚೋಜಕೇವಲಿಯ ಹೇಳೋಜ ಅರಹಂತೋ |

ಜಲುತೀಸ ಅಜನರುಗುಣಾ ಹೇಳೋಂತಿ ಯ ತಸ್ವಂತ್ತಿ ಪದಿಹಾರಾ | ೨೨ |

ತ್ರಂತೋದಶೇ ಗುಣಸಾಫ್ತಾನೇ ಸಂಯೋಗಕೇವಲಿಕಃ ಭವತಿ ಅರಹನಾ |

ಜತುಸ್ತಿಂತರ್ತ ಅತಿಶಯಿಗುಣಾ ಭವಂತಿ ಸ್ವಂಪಿಂ ತಸ್ವಂತ್ತಿಪಾರುತಿಹಾಯಾರ | ೨೨ |

ಅಧ್ರ್ಯ :—ಹದಿನಾಲ್ಯ ಗುಣಸಾಫ್ತಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅಪ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಯೋಗಕೇವಲ ನಾಮದ
ಹದಿನೂರಿನೆಯ ಗುಣಸಾಫ್ತಾಪನಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸ್ಹಿತ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಸ್ಹಿತ ಸಯೋಗ
ಕೇವಲೇ ಅರಹಂತರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮೂವತ್ತೂಲ್ಯ ಅತಿಶಯ ಮತ್ತು ಎಂಟು ಪ್ರಾತಿಹಾಯಂಗಳಿರುತ್ತವೆ,
ಹೀಗಂತೋ ಗುಣಸಾಫ್ತಾನ ಮುಖಾಂತರ ‘ಸಾಫ್ತಾಪನಾ ಅರಹಂತ’ರನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಗುಣಸಾಫ್ತಾನ ಮಾಗರಣಾಸಾಫ್ತಾನ ಪಯಾರಾಪ್ತಿ ಪ್ರಾಣಮಲ್ಯದೆ ಜೀವಸಾಫ್ತಾನವೆಂಬೀದು |

ಎಂಕೆಯೀಂ ಅರಹಂತ ಪುರುಷರ ಸಾಫ್ತಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಕರ್ತವ್ಯವಿದೆ || ೨೩ ||

ತವೆ ಹದಿಮೂರನೇ ಗುಣಸಾಫ್ತಾನ ಪಯೋಽಗಕೇವಲಿ ಅರಹಂತರದಿದೆ |

ಅವರಿಗೆ ಮೂವತ್ತೂಲ್ಯ ಅತಿಶಯ ಮೇಣಷ್ಟಪ್ಪಾತಿಹಾಯಂಗಳಿರುವು | ೨೩ |

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಇಲ್ಲಿ ಮನವತ್ತಾಲ್ಲೂ ಅತಿಶಯ ಮತ್ತು ಎಂಟು ಪ್ರಾತಿಹಾಯ್ ಹೇಳಿವುದರಿಂದಂತೂ ಸಮವಸರಣಾದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನ ಹಾಗೂ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅರಹಂತರಿದ್ದು ರೆ ಮತ್ತು ‘ಸಯೋಗ’ವೆಂದು ಹೇಳಿವುದರಿಂದ ವಿಹಾರದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ವಚನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಕೇವಲ’ಯೆಂದು ಹೇಳಿವುದರಿಂದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನವತ್ತಾಲ್ಲೂ ಅತಿಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂಥ್ವ ದತ್ತ, ಇವೆ. ೧) ಮಲಮೂಲತ್ವದ ಅಭಾವ, ೨) ಸ್ವೀದದ ಅಭಾವ, ೩) ಧನಲ ರುಧಿರವಿರುವುದು, ೪) ಸಮಚಕ್ರಪ್ರಸಂಸ್ಕಾನ, ೫) ವಜ್ರಪ್ರವಭಂಗಾಚ ಸಂಹನನ, ೬) ಸುಂದರರೂಪ, ೭) ಸುಗಂಧ ಕರೀರ, ೮) ಶಂಖ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳಿರುವುದು, ೯) ಅನಂತಬಲ, ೧೦) ಮಧುರವಚನ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹತ್ತು ಇರುತ್ತವೆ.

ಕೇವಲಜ್ಞಾನವು ಉತ್ತರಣ್ಯವಾದ ಸಂತರಹತ್ತು ಅಗುತ್ತವೆ, ೧) ಉಪಸರ್ಗದ ಅಭಾವ, ೨) ಅದಯಾದ ಅಭಾವ, ೩) ಕರೀರವ ಸೆರಳು ಬೀಳದಿರುವುದು, ೪) ಚತುಮುಖಗಳು ಗೊಚರಿಸುವುದು, ೫) ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಸ್ವಾಮತ್ವ, ೬) ಕಣ್ಣಗಳ ರೆಸ್ಯೆ ಹೊಡಿಯಿರುವುದು, ೭) ನೂರುಯೋಚನ ಸುಭಿಕ್ಷತೆ, ೮) ಆಕಾಶಗನುನ, ೯) ಕವಲಾಹಾರವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ೧೦) ಸಮಕೀರ್ತಗಳ ವ್ಯಾದಿಯಾಗಿರುವುದು, ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಅಗುತ್ತವೆ.

ದದಿನಾಲ್ಲು ದೇವಕೃತಗಳಿರುತ್ತವೆ. ೧) ಸಕಲಾರ್ಥವಾಗಿರ್ಬಿ ಭಾವೆ, ೨) ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇತಿಭಾವ, ೩) ಎಲ್ಲ ಮತ್ತುಗಳ ಫಲ ಪ್ರಾಣಗಳು ಫಲಿಸುವುದು, ೪) ಕನ್ನಡಿಯ ಸಮಾನವಾದ ಭಾವಿ, ೫) ಕಂಟಕರಹಿತ ಭಾವಿ, ೬) ಮಂದ ಸುಗಂಧ ಮಾರುತ, ೭) ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಅನಂದವಿರುವುದು, ೮) ಗಂಧೀರೇಕದ ವ್ಯಾಸ್ಪಿಯಾಗುವುದು, ೯) ವಾದಗಳ ಕೆಕೆಗೆ ಕವಲಗಳ ರಚನೆ, ೧೦) ಸರ್ವಧಾನ್ಯ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ೧೧) ತತ್ತ್ವ ದಿಕ್ಕುಗಳು ನಿಮುಖವಾಗಿರುವುದು, ೧೨) ದೇವಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆಹ್ವಾನನ ಕಬ್ಬ, ೧೩) ಮುಂದ ಮುಂದ ಧರ್ಮಾಚರಣಕ್ರದ ಚಲನೆ, ೧೪) ಅಷ್ಟಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಮುಂದ ಚಲಿಸುವುದು.

ಅಷ್ಟಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಹೆಸರು—೧) ಭತ್ತ, ೨) ಧ್ವಜ, ೩) ಕನ್ನಡಿ, ೪) ಕಲಕ, ೫) ಚಾಮರ, ೬) ಭೃಗಾರ (ಗಿಂಡಿ), ೭) ಕೈತಾಳ ಮತ್ತು ೮) ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಎಂದರೆ ಸುಪ್ರತೀಚ್ಛೆ ಹೀಗೆ ಎಂಟು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮನವತ್ತಾಲ್ಲೂ ಅತಿಶಯಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಲಾಯಿತು.

ಎಂಟು ಸ್ವಾತಿಹಾಯ್ಗಳಿರುತ್ತವೆ ಅವುಗಳ ಹೆಸರು—೧) ಅಕೋಕವ್ಯಕ್ತ, ೨) ಪ್ರಿಪ್ಪವ್ಯಾಸ್ಪಿ, ೩) ದಿವ್ಯಧ್ವಸಿ, ೪) ಚಾಮರ, ೫) ಸಿಂಹಾಸನ, ೬) ಭಾಮಂಡಲ, ೭) ದುಂದುಭಿವಾದನ, ಮತ್ತು ೮) ಭತ್ತ ಹೀಗೆ ಎಂಟು ಇರುತ್ತವೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುಣಸ್ಕಾನದಿಂದ ಅರಹಂತರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಹೇಳಿಲಾಯಿತು. || ೨೫ ||

ಈಗ ಮಾರ್ಗಾಣಾದ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ,—

ಗಳ ಇಂದಿಯಂ ಚ ಕಾವ ಜೋಷಿ ವೇಷ ಕಸಾಯ ಕಾಣೇ ಯಾ |

ಸಂಜಮ ದಂಸಣ ಲೇಸಾ ಭವಿಯಾ ಸಮೃತ್ತ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅಹಾರೇ || ೨೬ ||

ಗಡಿ ಇಂದಿಯ ಮೇಣಾಯ ಯೋಗ ವೇದ ಕಣಾಯ ಇಂದ ಸಂಯುವುದರಂತೆ |

ಸುತ ದರ್ಶನ ಲೇಕ್ಕಿ ಪ್ರವೃತ್ತ ಸಮೃಕ್ತ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅಹಾರದಿಂ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು || ೨೭ ||

ಗತ್ತೊ ಇಂದ್ರಿಯೇ ಚ ಕಾಂತೇ ಯೋಗೇ ವೇದೇ ಕಷಾಯೇ ಜ್ವಾನೇ ಚ ।

ಸಂಯಮೇ ದರ್ಶನೇ ಲೇಕಾಯಾಂ ಭವ್ಯತ್ವೇ ಸಮೃಕ್ತೇ ಸಂಜ್ಞಾನಿ ಆಹಾರೇ ॥ ೫೨ ॥

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ :—ಗತಿ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಕಾಯ, ಯೋಗಿ, ವೇದ, ಕಷಾಯ, ಜ್ವಾನ, ಸಂಯಮ, ದರ್ಶನ, ಲೀಕ್ಯಾ, ಭವ್ಯತ್ವ, ಸಮೃಕ್ತ, ಸಂಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಅಹಾರವನೆಂದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಾರ್ಗಣಾಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅರಹಂತ ಸಯೋಗಕೇವಲಿಗೆ ಹದಿನೂರನೆಯ ಗುಣಾಂಶನವಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ‘ಮಾರ್ಗಣ’ ತಗಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚತುರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನುಷ್ಯಗತಿಯಿದೆ, ಇದು ಇಂದ್ರಿಯ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಜಾತಿಯಿದೆ, ಆರು ಕಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪಾಕಾಯಿವಿದೆ, ಹದಿನ್ಯೇದು ಯೋಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೋಯೋಗವಂತೂ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನುಭಯವಂದು ಎರಡು ಮತ್ತು ಒವೇ ವಚನಯೋಗಿ ಎರಡು ಹಾಗೂ ಕಾಯಯೋಗಿ ಹೈದಾರಿಕವೆಂದು ಇದು ಯೋಗಗಳಿವೆ, ಸಮುದ್ರಾತ ಮಾಡಿದಾಗ ಹೈದಾರಿಕವಿಶ್ವ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಾಣಿ ಇವರಿಂದ ಸೇರಿ ಏಳು ಯೋಗಗಳಿವೆ; ಮೂರೂ ವೇದಗಳ ಅಭಾವವಿದೆ; ಇವ್ಯತ್ತೇಲ್ಪದು ಕಷಾಯಗಳಿಲ್ಲದರ ಅಭಾವವಿದೆ; ಎಂಟು ಜ್ವಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲಜ್ವಾನವಿದೆ; ಏಕು ಸಂಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಥಾವ್ಯಾತವಿದೆ; ನಾಲ್ಕು ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇವಲದರ್ಶನವಿದೆ; ಆರು ಲೀಕ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೂಕುವು ಆದು ಯೋಗಿಸಿನಿತ್ತವಿದೆ; ಎರಡು ಭವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭವ್ಯವಿದೆ; ಆರು ಸಮೃಕ್ತದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಯಿಕ ಸಮೃಕ್ತವಿದೆ; ಎರಡು ಸಂಜ್ಞೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆಯಿದೆ ಆದು ದ್ರವ್ಯದಿಂದಿದೆ ಭಾವದಿಂದ ಕ್ಷಯೋಪಶಮಾಪ ಭಾವವನುದ ಅಭಾವವಿದೆ; ಅಹಾರಕ-ಅನಾಹಾರಕಗಳಿರದರಲ್ಲಿ ‘ಅಹಾರಕ’ವಿದೆ ಆದು ಕೂಡ ನೋರ್ಮವರ್ಗಣಾದ ಅಪ್ರೇರಿಯಂದ ಇದೆ, ಆದರೆ ಕವಲಾಹಾರವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರಾತ ಮಾಡಿದರೆ ‘ಅನಾಹಾರಕ’ವು ಕೂಡ ಇದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಗಣಾದ ಅಪ್ರೇರಿಯಂದ ಅರಹಂತರ ಸ್ವಾಪನೆಯಿದೆಯಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೫೨ ॥

ಆಗ ಪರ್ಯಾಫಸ್ತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಅಹಾರೋ ಯ ಸರೀರೋ ಇಂದಿಯಮಣಿಷಾಭಾಸಾ ಯ ।

ಪಜ್ಞತ್ತಿಗುಣಸಮಿದ್ಯೋ ಉತ್ತಮದೇವೋ ಹವಜ ಅರಹೋ ॥ ೫೩ ॥

ಅಹಾರಃ ಚ ಶರೀರಂ ಇಂದ್ರಿಯಮನಸಾಪ್ತಾಂಭಾಷಾಃ ಚ ।

ಪರ್ಯಾಫಸ್ತಿಗುಣಸಮೃದ್ಧಃ ಉತ್ತಮದೇವಃ ಭವತಿ ಅರಹನ್ ॥ ೫೪ ॥

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ :—ಅಹಾರ, ಶರೀರ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನ, ಅಪ್ರಾಣ ಎಂದರೆ ಶ್ವಸೋಬ್ಧ್ವಸ ಮತ್ತು ಭಾವಿಯಂದು ಆರು ಪರ್ಯಾಫಸ್ತಿಗಳಿವೆ, ಈ ಪರ್ಯಾಫಸ್ತಿಗುಣದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧ ಎಂದರೆ ಯುಕ್ತರಾದ ಉತ್ತಮ ದೇವರು ಅರಹಂತರಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾಧ್ಯ :—ಪರ್ಯಾಫಸ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಹೀಗಿದೆ—ಆ ಜೀವವು ಒಂದು ಅನ್ಯ ಪರ್ಯಾಫಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಬೇರೆ ಪರ್ಯಾಫಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ವಿಗ್ರಹಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸ್ವಷ್ಟ ನೂರು ಸನುಯ ನುಧ್ಯ

ಅಹಾರ ಶರೀರ ಇಂದ್ರಿಯ ಮನ ಅಪ್ರಾಣಮದರಂತೆ ಭಾಷಿಯಂದಾರು ।

ಉದಾಹರಣಾಫಸ್ತಿಗುಣದಿಂ ಸಮೃದ್ಧರಿಹರುತ್ತಮದೇವ ಅರಹಂತರು ॥ ೫೪ ॥

ದಲ್ಲಿರುವುದು, ನಂತರ ಸಂಜ್ಞೀ ಸಂಚೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸನ್ನವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಆಹಾರವರ್ಗಕ್ಕೆ, ಭಾಸಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ, ಮನೋವರ್ಗಕ್ಕೆಯೆಂದು ಮೂರು ಜಾತಿಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆಗೆ ಈನ್ನ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ‘ಆಹಾರ’ ಜಾತಿಯ ವರ್ಗಕ್ಕಾದಿಂದಂತೂ ಆಹಾರ, ಶರೀರ, ಇಂದ್ರಿಯ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ರಾಪವೆಂದು ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅಂತಮುಖಹೂತರ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದುವುದು ಅನಂತರ ಭಾವಾಚಾತಿ ಮನೋಚಾತಿಯ ವರ್ಗಕ್ಕಾದಿಂದ ಅಂತಮುಖಹೂತರ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವಾ, ಮನಃಪಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾದುವುದು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆರೂ ಪಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅಂತಮುಖಹೂತರ್ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದುತ್ತದೆ ಅದಾದನಂತರ ಆಯುವಿನವರಿಗೆ ಪಯಾರ್ಥಿಯೆಂದೇ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೋರ್ಮವರ್ಗಕ್ಕಾದ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ನಾಮವನ್ನು ಕವಲಾಹಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅರಹಂತರ ಪಯಾರ್ಥಿಯು ಪೂರ್ಣವೇ ಇದೆ, ಹೀಗೆ ಪಯಾರ್ಥಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಅರಹಂತರ ಸಾಫ್ತವನೆಯಿದೆ. || ೩೪ ||

ಈಗ ಸ್ತುತಿ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಂಚ ವಿ ಇಂದ್ರಿಯಪಾಠಾ ಮಣಿವಯಕಾವಣಾ ತಿದ್ದ್ವಿ ಬಲಪಾಠಾ ।
ಅಣಿಪಾಠಾಪ್ರಾಣಾ ಆಲಿಗಪಾಠೇಣ ಹೋಽಂತಿ ದಯ ಪಾಠಾ ॥ ೪೫ ॥

ಪಂಚಾಪಿ ಇಂದ್ರಿಯಪಾಠಾಃ ಮನೋನಚಸಕಾಯ್ಯಃ ಕ್ರಯೋ ಬಲಪಾಠಾ ।
ಅನವಾರಣಪಾಠಾಃ ಅಯುಷ್ಪಾರಣೇನ ಭವಂತಿ ದಕಪಾಠಾಃ ॥ ೪೬ ॥

ಅಧ್ಯೊಂಡ : — ಇದು ಇಂದ್ರಿಯಪೂರ್ಣಗಳು, ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯವೆಂದು ಮೂರು ಬಲಪೂರ್ಣಗಳು, ಒಂದು ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ರಾಪವ್ಯಾಳ ಮತ್ತು ಒಂದು ಆಯುಷ್ಪಾರಣವೆಂದು ಇವು ಹತ್ತು ಪೂರ್ಣಗಳನ್ನೇ.

ಭಾವಾಧ್ಯ : — ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹತ್ತು ಪೂರ್ಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಗುಣ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಾವಜಂಡಿಯ ಮತ್ತು ಭಾವಮನದ ಕ್ಷಯೋಪಶಮಭಾವರೂಪದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅನೇಕ್ಯಾಯಿಂದಂತೂ ಕಾಯಬಲ, ವಚನಬಲ, ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ರಾಪ, ಅಯುವೆಂದು ಈ ನಾಲ್ಕು ಪೂರ್ಣಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯ ಅನೇಕ್ಯಾಯಿಂದ ಹತ್ತು, ಇವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತುತಿ ಮುಖಾಂತರ ಅರಹಂತರ ಸಾಫ್ತವನೆಯಿದೆ. || ೪೫ ||

ಈಗ ಜೀವಸ್ಥಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಮಣಿಯಭವೇ ಪಂಚಿಂದಿಯ ಜೀವಟ್ಟಾಣೇಸು ಹೋಽಜ ಚಲುದಸಮೇ ।
ಮದೇ ಗುಣಗಣಜುತ್ತೋ ಗುಣವರೂಢೋ ಹವಜ ಆರಹೋ ॥ ೪೬ ॥

ಇದು ಇಂದ್ರಿಯಪಾಠ ಮನ-ವಚ-ಕಾಯಗಳೇಂದು ಮೂರು ಬಲಪೂರ್ಣಗಳು ।

ತುದಿಗೆ ಆವಾಣಭಾಣ ಮೇಣಾಯುಷ್ಪಾಣವೆಂದಿಂದ ದಕಪಾಠಗಳಿವೆ ॥ ೪೬ ॥

ಮನುಷ್ಯಭವದಲ್ಲಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಾಮದ ಹದಿನಾಲ್ಕುನೇ ಜೀವಸ್ಥಾನವಿದೆ ।

ಇನಿತು ಗುಣಗಣಯುಕ್ತ ಗುಣವಾರೂಢರಾದ ಆರಹಂತರಿರುವರು ॥ ೪೬ ॥

ಮನುಜಭವೇ ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯಾ ಜೀವಸ್ಥಾನೇಷು ಭವತಿ ಚತುರ್ವರ್ತೀ |
ಖತದುಗಣಣಯುಕ್ತಃ ಗುಣವೂರೂಢೀ ಭವತಿ ಅರ್ಹನಾ || ೧೬ ||

ಅಧ್ಯೇತ :—ಮನುಷ್ಯ ಭವದಲ್ಲಿ ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯ ನಾಮದ ಕದಿನಾಲ್ಪುನೇಯ ಜೀವಸ್ಥಾನ ಎಂದರೆ ಜೀವ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಗುಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಹದಿಮೂರನೇಯ ಗುಣಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ಅರಹಂತರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಹದಿನಾಲ್ಪು ಜೀವ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೀಂದ್ರಿಯ ಸಂಜ್ಞೆ ಬಾದರ ಇ, ದ್ವೀಂದ್ರಿಯ, ತ್ರಿಂದ್ರಿಯ, ಚತುರ್ವಿಂದ್ರಿಯವೆಂದು ವಿಕಲಿತರುಗಳು ಇ, ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯ ಅಸಂಜ್ಞೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಇ, ಹೀಗೆ ನಳು ಆದವು, ಇವು ಪರ್ಯಾಯಪ್ರತಿ ಅರ್ಥಾರ್ಥಪ್ರತಿ ಭೇದದಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಪು ಆದವು. ಇನ್ನಾಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಪುನೇಯ ‘ಸಂಜ್ಞೆ ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯ ಜೀವಸ್ಥಾನ’ವು ಅರಹಂತರಿಗಿದೆ. ಗಾಢರುಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆಯ ಹಸರನ್ನು ತೀಗಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯಭವದ ಹೇಸರು ಸ್ವೀಕರಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯರು ಸಂಜ್ಞೆಗಳೇ ಇರುತ್ತಾರೆ, ಅಸಂಜ್ಞೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ‘ಸಂಜ್ಞೆ’ಯೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೧೬ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವಸ್ಥಾನದ ಮುಖಾಂತರ ‘ಸ್ಥಾಪನಾ ಅರಹಂತರ’ರ ವಣಿನೇ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಈಗ ದ್ವಿಪ್ರಯಾದ ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದ ಅರಹಂತರ ಸ್ವಿಂದೂ ಸೂಜುತ್ತಾರೆ.—

ಜರವಾಹಿದುಕ್ಕರಹಿಯಂ ಆಹಾರಣಿಹಾರವಜ್ಞಿಯಂ ವಿಮಲಂ |

ಸಿಂಹಾಣ ಖೀಲ ಸೇಂಬಿ ಇತ್ತಿ ದುಗುಂಭಾ ಯ ದೋಸೋಯ || ೧೭ ||

ದಸ ಪಾಣಾ ಪಜ್ಞತೀ ಅಟ್ಟಸಹಸ್ರಾ ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಭಣಿಯಾ |

ಗೋಳಿರಸಂಬಧವಲಂ ಮುಂಸಂ ರುಹಿರಂ ಚ ಸವ್ಯಂಗೇ || ೧೭ ||

ಹರಿಸಗುತ್ತೀರಿಂ ಸವ್ಯಂ ಅಜಸಯವಂತಂ ಸುಪರಿಮಲಾಮೋಯಂ |

ಉರಾಲಿಯಂ ಚ ಕಾರು ಜಾರುವ್ಯಂ ಅರಹಪುರಿಸಸ್ || ೧೮ ||

ದ್ವಾರಿಜರಾದುಃಖಗಳೀರು ಭೂಹಾರನಿತಾರವಜ್ಞಿತ ವಿಮಲವಿರೆ |

ಶ್ವೇದಕಶಳಿಗಳು ಮೇಣ್ಣು ಗುಬ್ಬೆಗ್ಗಾ ವಿಮುಲದೆವಗರಂಧಾದಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ || ೧೯ ||

ದಕಬ್ರಾಂ ವೃಜಿಸಯಾರಸ್ತಿ ಮುಳಿದೆ ಅಷ್ಟವಹಸ್ತಂಕ್ಷಣಯುಕ್ತರಿದು |

ಅ ಕಂಳಿಗೋಕ್ಕೇರಸಮ ರಘಲರಕ್ತ ವಣಂಸವಿರುವುದು ಸವಾಂಗದಲಿ || ೧೯ ||

ಈ ದೋರೆಯಗಳಿಂ ಸವಾಂಗತಿಕಯವಂತ ಸುಪರಿಮಲಾಮೋದ |

ಷಿದಾರಿಕದೇಹ ಅರಹಂತರುಷರಿಗಿರುವುದೆಂದು ತೀಯುವುದು || ೧೯ ||

ಜರಾವಾಯಿಧಿದುಃಖರಹಿತಃ ಆಹಾರನಿಹಾರವಚಿತಃ ವಿಮಲಃ ।

ಸಿಂಹಾಣಃ ಹೇಳಿ ಸ್ವೇದಃ ನಾಕ್ತಿ ದುಗ್ರಂಥಃ ಚ ದೋಷಃ ಚ ॥ ೫೨ ॥

ದತ ಪ್ರಾಣಾ ಪರ್ಯಾಪ್ತಿಯಃ ಅಷ್ಟಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚ ಲಕ್ಷ್ಯಾನಾವಿ ಭಣಿತಾನಿ ।

ಗೋಕ್ಕ್ರೀರಕಂಪಿಧವಲಂ ವಾಂಸಂ ರುಧಿರಂ ಚ ಸವಾಂಗೇ ॥ ೫೩ ॥

ಈದೃಗಂತ್ಯೇ ಸರ್ವಃ ಅತಿಕಯನಾನಃ ಸುವರಿನುಲರನೋದಃ ।

ಜೀದಾರಿಕಶ್ಚ ಕಾಯಃ ಅಹರತ್ಪರುಷಸ್ಯ ಜಾಳತವ್ಯಃ ॥ ೫೪ ॥

ಅಧ್ಯ:—ಅರಹಂತ ಪುರುಷರ ಜೀದಾರಿಕ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆ ಜರೆ, ವಾಯಧಿ ಮತ್ತು ಹೊಗಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದುಃಖವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಆಹಾರ-ಸ್ವಿಧಾರಿತಿದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ, ಸಿಮ್ರಲ ಎಂದರೆ ಮಾಲಮೂತ್ರದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ; ಸಿಂಹಾಣ ಎಂದರೆ ಕಷ, ಹೇಳಿ ಎಂದರೆ ಖಗ್ಗಳು, ಬಿಂಬಿ ಮತ್ತು ದುಗ್ರಂಥ ಎಂದರೆ ಜಾಗುಷ್ಟು, ಗಾಳಿ ನಿ ಮತ್ತು ದುಗ್ರಂಥ ಹೊದಲಾದ ದೋಷಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಆದರಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತು ಸಾಣಗಳು ಅವು ದ್ರವ್ಯಸ್ವಾಣಗಳಿವೆ, ಪ್ರೌಢ ಪರ್ಯಾಪ್ತಿಯಿದೆ, ಒಂದು ಸಾವಿರದೆಂಟು ಲಕ್ಷ್ಯಾಣಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಗೋಕ್ಕ್ರೀರ ಎಂದರೆ ಕಪೂರ ಅಥವಾ ಚಂದನ ಕಾಗೂ ಶಂಖದಂತಿ ಆದರಲ್ಲಿ ಧವಲರುಧಿರ ಮತ್ತು ವಾಂಸವು ಸನಾಂಗದಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೇಹವು ಅತಿಶಯಸಹಿತನಾಗಿ ಸಿಮ್ರಲವಿದೆ, ಆನೋದ ಎಂದರೆ ಸುಗಂಥಮಯವಾದ ಜೀದಾರಿಕದೇಹವು ಅರಹಂತ ಪುರುಷರದಿದೆ.

ಭಾವಾಧ್ಯ:—ಇಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಸ್ವಿಷ್ಟೇಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ದೇಹವ ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದ ‘ದ್ರವ್ಯ ಅರಹಂತ’ರ ಪರ್ಯಾನೆಯಿದೆ. ॥ ೫೪-೫೫-೫೬ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ದ್ರವ್ಯ ಅರಹಂತರ ಪರ್ಯಾನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಈಗ ಭಾವದ ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದ ಪರ್ಯಾನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಮುಯರಾಯಂದೋಸರಹಿಂ ಕಸಾಯಮಲವಜ್ಞಿಂ ಯ ಸುವಿಸುದ್ದೋ ।

ಚಿತ್ತಪರಿಣಾಮರಹಿದೋ ಕೇವಲಭಾವೇ ಮುಂಡೇಯಪ್ರೋ ॥ ೫೦ ॥

ಮಂದರಾಗದೋಷರಹಿತಃ ಕಾಣಾಯಮಲವಚಿತಃ ಚ ಸುವಿಶುದ್ಧಃ ।

ಚಿತ್ತಪರಿಣಾಮರಹಿತಃ ಕೇವಲಭಾವೇ ಜಾಳತವ್ಯಃ ॥ ೫೦ ॥

ಅಧ್ಯ:—ಕೇವಲಭಾವ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಕೇವಲಜ್ಞಾನರೂಪದ ಭಾವವೇ ಇರುತ್ತ ಅರಹಂತರಿರುತ್ತಿರುತ್ತಿದು ತಿಳಿಯಾವುದು. ಮಂದ ಎಂದರೆ ಮಾನಕಣಾಯದಿಂದಾದ ಗರ್ವ, ರಾಗ, ದ್ವೈಷ ಎಂದರೆ ಕಣಾಯಗಳ

ಮಂದರಾಗದೋಷರಹಿತ ಕಾಣಾಯಮಲವಚಿತ ಮೇಣ್ಣಾವಿಶುದ್ಧರೂದ ।

ಮನವರಿಣಾಮರಹಿತ ಕೇವಲಭಾವಸ್ಥಿ ತರಾದರಹಂತರಿರುತ್ತಾದ ॥ ೫೦ ॥